

LEADER HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2014-2020



DUNA ÖSSZEKÖT
dunaosszekot.hu

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz	4
2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	5
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása.....	8
4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	9
4.1 Helyzetfeltárás.....	9
4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	16
4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások	19
4.4 SWOT	21
4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása	23
5. Horizontális célok	24
5.1 Esélyegyenlőség.....	24
5.2 Környezeti fenntarthatóság.....	26
6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása.....	27
7. A stratégia beavatkozási logikája	28
7.1 A stratégia jövőképe.....	28
7.2 A stratégia célhierarchiája	28
8. Cselekvési terv.....	30
8.1 Az intézkedések leírása.....	30
8.2 Együttműködések	37
8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	38
8.4. Kommunikációs terv	42
8.5. Monitoring és értékelési terv	44
9. Indikatív pénzügyi terv	45
Kiegészítő információk	46
Mellékletek.....	46
1. számú melléklet.....	46

Vezetői összefoglaló

A Duna Összeköt Egyesület által a HFS tervezés első fázisában megtartott lakossági fórumok alapján megállapítható, hogy a térség jelentős gazdasági és turisztikai potenciállal rendelkezik, ám ezek területi eloszlása kedvezőtlen. A térség keleti oldalán, a Duna mentén található településeken a gazdaság fejlett, a vállalkozói szféra erős, a munkanélküliségi mutatók jónak mondhatók, az infrastrukturális hálózat fejlett. A nyugati oldalon található településeken a kép fordított. Magasabb a munkanélküliség, a vállalkozói szektor gyenge, a vállalkozások zöme mezőgazdasági vállalkozás.

A HFS alapvető célja az „Élhető Vidék” létrehozása. A szűkös források nagy volumenű fejlesztéseket nem tesznek lehetővé, de „megágyazhatnak” a többi Operatív Program forrásainak, szükség szerint kiegészíthetik azokat.

A HACS tervezi a helyi vállalkozások támogatását, a helyi termék előállítását, a civil szervezetek fejlesztését, a helyi identitástudatot fejlesztő rendezvények megvalósítását, valamint a turisztikai fejlesztéseket.

A tervezett intézkedések:

- Helyi termékek előállításának és piacra jutásának támogatása.
- Mikrovállalkozások támogatása.
- A lakosság életminőségének javítását célzó programok támogatása.
- Civil szervezetek támogatása működési céljaik megvalósítása érdekében.
- Turisztikai attrakciók, szálláshelyek, turisztikai együttműködések támogatása.

A megvalósult projekteknek nem lehet negatív környezeti hatása, nem befolyásolhatják negatívan a foglalkoztatást.

A kérelmek elbírálása során előnyt élveznek azok, amelyek valós együttműködést hoznak létre, új termék, vagy szolgáltatás jelenik meg a területen. Lényeges elem a megújuló energiák felhasználásának fejlesztése.

Fontos, hogy a beruházások során olyan termékek, és szolgáltatások jöjjenek létre, amelyek részei lehetnek egy rövid ellátási láncnak.

A helyi fejlesztési stratégia megvalósításában, alkalmazotti jogviszonyban a munkaszervezet vesz részt, megbízási jogviszonyban a döntéshozó testület, illetve a tervező csoport társadalmi megbízatásban. A Duna Összeköt Egyesületnél dolgozó munkaszervezet humán erőforrása alapvető szakmai kapacitást jelent a megvalósításnál. Ugyanakkor a LEADER program közvetlen megvalósításában csupán 2-3 alkalmazott munkatárs vesz részt, mivel erre a létszámmra ad lehetőséget a LEADER fejlesztési forrásához társuló működési forrás.

Jelenleg az egyesület akkreditált irodája Györkönyben működik. Az iroda teljes körűen modern informatikai eszközökkel (5 db asztali számítógép, 1 db laptop, multifunkcionális nyomtatóskenner, fényképezőgépek, széles sávú internet, mobil és vezetékes telefonokkal) felszerelt.

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz

A HFS tervezése során megvalósított igényfelmérések, fórumok során az alább felsorolt célokhoz való illeszkedés vált egyértelművé. Szintén e célok elérését szolgálják a megvalósítása alatt tervezett projektgeneráló animáló tevékenységek és a projektek kiválasztásának folyamatai.

A fejlesztési stratégia a **KSK rendelet által meghatározott 11 tematikus cél** közül a következőkhöz illeszkedik:

1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése
3. A kis és közepes vállalkozások versenyképességének fokozása
6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának növelése
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem

A HFS által támogatott valamennyi fejlesztés tekintetében elvárás az innovatív megközelítések, technikák alkalmazása, kiemelten fontos a helyi gazdaság, a helyi vállalkozások támogatása. A megújuló energiák terjedésének elősegítésén túl fontos fejlesztési cél a mélyszegénység elleni küzdelem megalapozása, annak elősegítése.

A **Partnerségi Megállapodás öt átfogó fejlesztési prioritása** közül az alábbiakat támogatja:

4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése;
5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása;

A stratégia kiemelt célja a helyi identitás fejlesztésén alapuló társadalmi felzárkózás elősegítésén és a térségi népességcsökkenés lassításán túl a kisléptékű gazdasági növekedés támogatása elsősorban a piacépítés helyi termékek előállítására és piacra juttatására terén.

Stratégiánk a **1305/2013/EU rendelet tizennyolc fókuszterületéből** a

3A fókuszterület: az elsődleges termelők versenyképességének javítása, mégpedig az által, hogy megfelelőbb módon integrálják őket az agrár-élelmiszeripari láncba a minőségrendszerek révén, a mezőgazdasági termékek értékének növelése, valamint a helyi piacokon, a rövid ellátási láncokban, továbbá a termelői csoportokban és szervezetekben és a szakmaközi szervezetekben folytatott promóció;

5C fókuszterület: a megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékanyagok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő átadásának és felhasználásának megkönnyítése;

6. Prioritás: a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben, különös tekintettel a következő területekre:

6A fókuszterület: a diverzifikálásnak, kisvállalkozások alapításának és fejlesztésének, valamint a munkahelyteremtésnek a megkönnyítése;

6B fókuszterület: a helyi fejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben;

Az intézkedések célja a rövid ellátási lánc kialakulásának részbeni elősegítésén és a megújuló energiafelhasználás további terjesztésén túl a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása.

A HFS a Vidékfejlesztési Program LEADER intézkedésében megfogalmazott alábbi célokra alapul:

1. a vidéki térségekben a gazdasági aktivitás mikro-szintjének fenntartása (helyi termékek és szolgáltatások),

2. a vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának, illetve azok elérésének előmozdítása,
3. a vidéki térség, mint vállalkozási tér, lakóhely és turisztikai vonzóképességének erősítése,
4. a helyi közösségek tagjai egyéni aktivitásának, felelősségvállalásának és együttműködési készségeinek erősítése.

Melyek alapján a HFS fejlesztési területeiben megjelennek a helyi gazdaság megerősítésének, a kedvezőtlen társadalmi, demográfiai folyamatok enyhítésének, valamint a természeti erőforrásokkal való fenntartható működés kialakításának törekvései.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A tervezés korai fázisában december folyamán a HACS mind a 13 településén lakossági konzultációkat tartottunk, ahol a helyi problémákat, lehetőségeket, fejlesztési elképzeléseket mértük fel. A rendezvények meghirdetésre kerültek az Egyesület honlapján (www.dunaosszekot.hu), valamint a helyi önkormányzatok közreműködésével írásos meghívót juttatunk el a településeken működő civil szervezeteknek, vállalkozóknak, valamint a vidékfejlesztés iránt érdeklődő magánszemélyeknek.

A hátrányos helyzetű, vagy sérülékeny csoportoknak külön tematikus rendezvényt nem szerveztünk, minden lakossági konzultációra meghívót kaptak. Ezek a csoportok a rendezvényeken általában nem vettek részt, de érdekeiket képviselték a velük foglalkozó civil szervezetek, önkormányzati képviselők. A konzultációkon is kiosztásra kerültek a projekt-ötlet adatlapok. A 13 konzultáció eredményeit a munkaszervezet dolgozói összesítették, létrehoztak egy egységes dokumentumot. A Közgyűlés 2015. november 24-i ülésén megválasztotta a Tervezési csoportot. A csoport összetétele reprezentálja az egyesület tagságát. A közszférából 3 tagot, a vállalkozói szférából 2 tagot, a civil szférából pedig 2 tagot választottak a tervezői csoportba.

A Tervezési Csoport tagjai:

Név:	Képviselt szféra
- Kuti Imréné (elnök, Duna Összeköt Egyesület)	Civil szervezet
- Horváthné Gál Erika (polgármester, Németskér)	Önkormányzat
- Boda János (polgármester, Kajdacs)	Önkormányzat
- Bach János (ügyvezető, VAR-BA Paks kft.)	Vállalkozó
- Horváth Zsolt (egyéni vállalkozó)	Vállalkozó
- Kiss Lajos Csaba (Dunaföldvári Sporthorgászok Egyesülete)	Civil szervezet
- Romhányi Károly (polgármester, Gerjen)	Önkormányzat

A tervezői csoport ülésein jegyzőkönyv készült. A tervezői csoport iránymutatásai alapján a munkaszervezet dolgozói a sablonnak megfelelő szerkezetű dokumentumot hoztak létre. Az elkészült Helyi Fejlesztési Stratégia tervezetét első lépésben megvitatta a Tervezési Csoport, ezután az Elnökség is véleményezte az elkészült anyagot. A folyamat során a HFS verziói folyamatosan felkerülnek az Egyesület honlapjára, ahol minden érdeklődő elolvashatja, és e-mailben véleményezheti. A beérkező e-maileket az egyesület munkatársai archiválják. A kész tervezetet az Elnökség a Közgyűlés elé terjesztette. A közgyűlés résztvevői észrevételeket tehetnek, amelyek a gyűlés jegyzőkönyvében rögzítésre kerültek. A Közgyűlés a tervezetet egyhangú szavazással hagyta jóvá.

A lakossági fórumok időpontját helyszínét és a résztvevők számát az alábbi táblázat tartalmazza.

Fórumok helyszíne	Fórumok időpontja	Résztvevők száma	szférák megoszlása	
Sárszentlőrinc	2015.12.02.	12 fő	civil	2
			önkormányzat	8
			vállalkozó	2
Nagydorog	2015.12.02.	9 fő	civil	3
			önkormányzat	4
			vállalkozó	2
Pálfa	2015.12.03.	7 fő	civil	3
			önkormányzat	2
			vállalkozó	2
Gerjen	2015.12.04.	8 fő	civil	3
			önkormányzat	1
			vállalkozó	4
Németkér	2015.12.07.	7 fő	civil	
			önkormányzat	1
			vállalkozó	6
Györköny	2015.12.07.	9 fő	civil	2
			önkormányzat	1
			vállalkozó	6
Bikács	2015.12.08.	11 fő	civil	2
			önkormányzat	2
			vállalkozó	7
Madocsa	2015.12.08.	4 fő	civil	1
			önkormányzat	3
			vállalkozó	0

Bölcske	2015.12.08.	12 fő	civil	5
			önkormányzat	2
			vállalkozó	5
Dunaszentgyörgy	2015.12.09.	5 fő	civil	1
			önkormányzat	4
			vállalkozó	0
Pusztahencse	2015.12.09.	7 fő	civil	1
			önkormányzat	4
			vállalkozó	2
Dunaföldvár	2015.12.10.	10 fő	civil	4
			önkormányzat	1
			vállalkozó	5
Kajdacs	2015.12.15.	8 fő	civil	4
			önkormányzat	1
			vállalkozó	3
	Összesen:	109 fő	civil	31
			önkormányzat	34
			vállalkozó	44

A projektgyűjtés során írásban 58 projektötlet érkezett az egyesülethez. Összességében megállapítható, hogy a beérkezett projektötletek túlnyomó többsége nem támogatható LEADER forrásból, viszont jól elhelyezhető a többi operatív program által kínált pályázati lehetőségben. A legtöbb projektötlet (12 db) infrastrukturális fejlesztést céloz meg. 7-7 db ötlet érkezett közösségi terek, illetve turisztikai attrakciók fejlesztésére. 6 adatlap képzések, szemléletformáló előadások megtartását célozza. Érkeztek projektötletek civil szervezetek eszközfejlesztésére, helyi termék előállítására, e-tanösvény kialakítására.

3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

A Duna Összeköt Helyi Akciócsoport 13 településből áll (Bikács, Bölske, Dunaföldvár, Dunaszentgyörgy, Gerjen, Györköny, Kajdacs, Madocsa, Nagydorog, Németkér, Pálfa, Pusztahencse, Sárszentlőrinc). Területe: 602,61 km². Lakossága 2013-ban: 27 693 fő

A területi lehatárolás során az Akciócsoport a Paksi járás településeiből jött létre. A települések már a 2007-2013-as időszakban is együttműködtek.

Összesen 3 alkalommal került benyújtásra pályázat térségek közötti együttműködés jogcímen. A Közép-Duna mente horgászati és szabadidős fejlesztése című pályázatban Dunaföldvár, Bölske, Madocsa és Solt településének horgász egyesületei fogtak össze, és fejlesztették a vízterületükön található ingatlanokat, infrastruktúrát, eszköz tárákat. Az együttműködés során létrejött közös honlap a <http://www.kozepdunamente.hu/> webcímen elérhető. A Sió-menti Művészeti Sokadalom című projekt során összesen 7 település (Kajdacs, Pálfa, Sárszentlőrinc, Kölesd, Medina, Harc, Sióagárd) vett részt. A kérelem közös programsorozat megvalósítására irányult, melyhez kapcsolódóan ingatlan felújítás, jelmezek beszerzése, közös honlap (<http://dunaosszekot.hu/sioment/>) és emléklapok kerültek megvalósításra, beszerzésre. A 3. projekt a Pincefalvak hálózati együttműködése című pályázat volt. A fejlesztés keretében adatbázisok létrehozása és kezelése, közös marketing stratégia kidolgozása és bevezető kampány elindítása, szakmai work-shops megvalósítása a hazai pincefalvak ismeretségének és elismertségének érdekében valósultak meg. „Kalandozások a magyarországi pincefalvakban” címmel kidolgozásra került egy programsorozat, mely során 10 pincefal 60 állomásával tervezték, ahol 500 kalandorra jutó készletet alakítottak ki (<http://www.pincefalvak.eu/index.php>). A projekt továbbá egy közösségi pince kialakítását tartalmazta Györkönyben, illetve egy főtér felújítást a monori pincefaluban.

A fent említett együttműködéses pályázatokban a Duna Összeköt Egyesület 2 alkalommal koordináló szervezetként, 1 alkalommal pedig együttműködő tagként vett részt.

A stratégiai célok megvalósításához mindenképpen építeni kell az előző programozási időszakban megvalósult projektek eredményeire és a projektgazdák közötti ágazati, vagy ágazatközi összefogásokra, meglévő, vagy kialakuló civil szervezeti és önkormányzati együttműködésekre. A HACS elnöksége az elmúlt időszakban aktívan segítette a munkaszervezet munkáját gondolataival, ötleteivel, energiáival. A szervezet tagsága szintén fontos szerepet játszik a stratégia sikeres megvalósításában, egyrészt pályázóként, másrészt ötletgazda, vagy együttműködő partnerként is, különösen fontos erőforrást jelenthetnek a szervezet tagságában belépett helyi termelők, civil szervezetek

Összességében elmondható, hogy a Duna Összeköt Egyesület területén az elmúlt időszakban jól működő helyi közösség jött létre. A HACS és az ügyfelek között közvetlen munkakapcsolat alakult ki. A segítségnyújtás mindkét fél részéről egyformán és önzetlenül működött.

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

4.1 Helyzetfeltárás

1. **Térszerkezeti adottságok**

A paksi kistérséghez tartozó 13 település Tolna Megye és a Dél-Dunántúli Régió ÉK-i sarkában, a Duna mentén a Dél-mezőföldön és a Tolnai Hegyhát keleti részén helyezkedik el.

A térség arculata területenként nagy eltérést mutat:

- A Paks környékén lévő települések gazdaságilag erős, jó infrastrukturális és szervezeti-intézményi háttérrel rendelkeznek.

- A HACS belső Tolna megyei területeinek kistelepülései a Duna vonala melletti térségtől jelentősen eltérnek, itt magas munkanélküliség, kevés a vállalkozás, rossz az infrastrukturális ellátottság.

Bár a térség gazdaságában meghatározó a paksi atomerőmű jelenléte, a kistérség életében mégis igen nagy az agrárium jelentősége.

A térség gazdasági életét alapvetően meghatározza Atomerőmű és köré szerveződött szolgáltatói kör, és ez a hatás az új blokkok építése során várhatóan fokozódni fog.

A mezőgazdaságban jellemző az erőteljesen intenzív termelésű, főként gabonára alapozott mezőgazdaság túlsúlya.

A térség nyugati felén helyezkedik el Paks, amely modern ipari város a Duna partján. Bár a település nem része a HACS területének, de mindenképpen hatással van a térségre, mivel az itt működő atomerőműnek és annak bázisán létrejött intézményeknek óriási szívó hatása van, amely a környező kistérségek, megyék lakóira is kiterjed.

Az akciócsoport területén 1 város, Dunaföldvár található, mely térség észak-nyugati részén található, fekvése folytán jó adottságokkal rendelkező Duna menti kisváros, hídjával az egyik összekötő kapocs a Dunántúl és az Alföld között.

A térség többi települése között találunk nagyobb falvakat, melyek nagy része a Duna partján található (Dunaszentgyörgy, Bölcse, Madocsa). A fejletlenebb nyugati rész egyetlen nagyobb települése Nagydorog, melynek alközponti szerepe van, városi jellegű szolgáltatásokkal is rendelkezik, azonban alapvetően mezőgazdasági település. Aprófalú nincs a térségben, kistelepülés is csak egy, Bikács.

A települések közül Bikács, Pálfa és Sárszentlőrinc a 105/2015 (IV. 23.) Korm. rendelet szerint a társadalmi- gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések közé tartozik. Bikács és Sárszentlőrinc ugyanezen rendelet szerint jelentős munkanélküliséggel sújtott település. A három település összesített népessége 2013-ban 3115 fő volt, ami a HACS lakónépességének 11,25%-a. A 290/2014 (XI. 26.) Korm. rendelet szerinti kedvezményezett járások körébe nem tartozik a tervezési terület.

2. **Környezeti adottságok**

A Duna Összekötő HACS területe az Alföld nagytájhoz, ezen a Mezőföldhöz tartozik. Jelentős része síkság, a Duna mentén, a Sárvíz és a Sió között elhelyezkedő Mezőföld része. Nyugati területei érintik a Tolnai Hegyhát dombjait.

A Duna menti területeken magas a természet közeli élőhelyek száma, valamint több védett terület is található, ami lehetőséget adhat a természetvédelemhez kapcsolódó hasznosítási módok (ökoturisztika) alkalmazására. A Dél-mezőföld Tájvédelmi Körzethez tartozik a németkéri Látó-hegy, a bikácsi Ökörhegy, a kistápei láprét, valamint a Bölcskei Tátorjános. Országos jelentőségű természetvédelmi területek a bölcskei nőszirmos rét, a dunaszentgyörgyi láperdő, a madocsi Szlavón tölgyes, valamint a nagydorogi Banai-tó. Natura 2000 területek a Tengelici homokvidék, a Közép-mezőföldi Lössvölgyek, a Tolnai Duna, valamint a Szenesi legelő.

A térség nagy részén jónak mondható a talaj termőképessége, amit főként szántóföldi növénytermesztéssel hasznosítanak, de egyre jelentősebb a nagy hagyományokkal rendelkező zöldség-, és gyümölcsstermesztés, amely a paksi konzervgyár megszűnésekor indult hanyatlásnak, a felvevőpiac beszűkülése miatt.

A terület legjelentősebb felszíni vize a Duna, emellett a nyugati területen jelentős még a Sió és Sárvíz. A Duna vízminőségére a Tolna megyei szakaszon a viszonylag alacsony szerves anyag tartalom és a kedvező oldott oxigén mennyiség jellemző. A Paksi Atomerőmű Zrt. tevékenysége során jelentős mennyiségű ipari vízigényét felszíni vízkivétel formájában a Dunából biztosítja. Hűtővizének visszavezetésével káros kémiai szennyezést nem okoz. A Dunába visszavezetett hűtővíz a csatorna torkolatától 500 m-re a környezeténél átlagosan 8,7 °C-kal melegebb, hatása a víz minőségére, az élővilágra alacsony vízállás mellett is elhanyagolható.

A térség gazdag termálvizekben, ezt azonban csak Dunaföldváron hasznosítják.

A településeken és a körzetükben működő vállalkozások jelentenek hulladék kibocsátási pontokat. Az ipari tevékenység kismértékű, főleg a fémfeldolgozás, fémmegmunkálás a jellemző. A nehézipari tevékenységek visszaszorulása miatt az akcióterületen a mezőgazdasági tevékenységből, a közúti közlekedésből származó por és pollen légszennyező hatásával kell leginkább számolni.

A szennyvíz csatorna-hálózat több településen nem épült ki. A Duna mentén kevés településen, míg a térség nyugati fejletlenebb felén több településen nem megoldott a szennyvízkezelés. Ezeken a területeken szikkasztók szennyezik a talajvíz készletet.

A kistérség levegőminőségére a jelentős közúti forgalommal érintett településrészekben a közlekedés gyakorol leginkább hatást, így pl. Dunaföldváron az 52-es, 6-os utak, Dunaszentgyörgynél a 6-os út, Nagydorog és Bikács esetében pedig a 63-as út.

A kommunális hulladék összegyűjtése és elszállítása a térség településein megoldott. A Paksi Hulladékgazdálkodási Társaság minden településen bevezette a szelektív hulladékgyűjtést. Jelentős veszélyes hulladékképző forrás nincs, ami annak is köszönhető, hogy viszonylag kevés az ipari létesítmény. Jelentősebb szennyező forrást a mezőgazdasági termelő üzemek jelentenek azoknak is főként a gépműhelyeik és a mezőgazdasági növényvédelmi tevékenységből származó növényvédő szerek, csomagolási anyagok, és az elhullott állati tetemek.

3. **Kulturális erőforrások:**

A térségben sok helyi- és országos védelem alatt álló épített örökség, művészeti, helytörténeti, néprajzi érték, valamint természeti és történelmi környezeti tájék található. Minden településen

található templom, amely mindegyike építészeti emléket képvisel. Több településen található falumúzeum, ill. a település szülöttének emléket állító múzeum, és a nagydorogi Sipkamúzeum. A természeti értékek közül érdemes megemlíteni a kistápei Ökör-hegyet, ahol több hektár összefüggő árvalányhajast találunk, vagy a Madocsa szőlőhegyet. A térségben a szőlő termesztésének és a bor kultúrájának nagy hagyománya található, sok helyen alakultak ki tanyák a szőlők mellett illetve két településen Györkönyben és Bölcskén pincehegy, ahol több száz prэшáz található egymás mellett. Nem szabad megfeledkeznünk a gasztronómiai kultúráról sem, az ételkóstolások mellett több település kiadványt is készített a helyi ételekből.

Térség irodalmi múltja sem elhanyagolható, hiszen itt járt gimnáziumban Petőfi Sándor, itt született Illyés Gyula és Lázár Ervin, hogy csak a legnagyobbakat említsük.

Kézműveseket is találunk a településeken: keramikusok, tűzzománcos, kézimunkások, faragók, népi kismester.

Néptáncsoport és kórus sok településen megtalálható. A néptánc és a népzene őrzésében Madocsának kiemelkedő a tevékenysége, mivel a Földes János bácsi hagyatékát őrzik és át szeretnék örökíteni az utókornak.

A térségek kulturális élete nagyon színes, több országos és regionális rendezvénnyel büszkélkedhetünk. Ilyen például a sárszentlőrinci Petőfi Sándor szavalóverseny, illetve a pálfai Illyés Gyula versmondó verseny, a gerjeni Duna Rock Fesztivál, a györkönyi Mikrotérségi Kórustalálkozó, Földesi János Néptánc-találkozó.

4. **A társadalom állapota:**

A térségben az országos folyamatnak megfelelően megfigyelhető a népesség csökkenése. A csökkenés 2002-től folyamatosan évi 1,3% körüli mértékű volt. 2012-ben kismértékű (1,3%) növekedés volt tapasztalható, a folyamat azóta az országos trendnek megfelelően alakul.

A térség lakossága az országos (3,9‰), valamint a Tolna megyei értékeket (4,9‰) meghaladva csökken. A csökkenés mértéke 2013-ban 5,4 ezrelék volt.

A vándorlási egyenleg a megyei trendekkel nagyjából megegyezik. A 2008-as elvándorlási csúcs (-11‰) óta folyamatosan csökken az elvándorlás, 2013-ban a vándorlási egyenleg pozitív tartományba fordult (0,5‰).

Az állandó népességen belül a 14 év alattiak aránya folyamatosan csökken. Az országos értékeknél (14,3%) rosszabb, a megyei értékeknél (13,4%) kis mértékben jobb a mutató (13,9 %).

A 60 év feletti állandó lakosság aránya össznépességen belül 23%. 2000 és 2007 között az arány stagnálást mutatott, 2007 (20,9%) óta folyamatosan emelkedik. 2005-től a mutató az országos és a megyei átlagnál is alacsonyabb. 2013-ban az országos mutató 23,8%, a megyei mutató 24,5% volt.

Az iskolázottság tekintetében általánosan jellemző az, hogy az Egyesület területén 2011-ben az érettségivel (32,1%), illetve a felsőfokú végzettséggel (9,6%) rendelkezők aránya az országos (49%; 19%), és a megyei átlagtól (38,9%; 13,4%) is messze elmarad.

A 18 éves és idősebb népességen belül az érettségivel rendelkezők aránya 32,1% volt 2011-ben, ami az országos átlagnak csupán 2/3-a. A megyei mutatóhoz képest is megközelítőleg 8%-os a lemaradás. Az Egyesület területén belül is jelentősek a különbségek. Csupán 6 településen (Dunaföldvár, Bölcske, Madocsa, Dunaszentgyörgy, Györköny, Nagydorog) éri el a 30%-ot az érettségizettek aránya. Pusztahencsén, valamint Bikácson ez az arány a 20%-ot sem éri el. Okként lehet megemlíteni, hogy ezeken a településeken már nem működik 8 osztályos általános iskola.

A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya is jelentős eltérést mutat az országos, és a megyei mutatóhoz képest. A 9,6%-os arány a 25 évesnél idősebb lakosságon belül az országos átlagnak megközelítőleg csak a fele, de a megyei mutatóhoz képest is 4%-os az eltérés. A területi különbségek ezen mutatónál élesebben jelennek meg, mint az érettségivel rendelkezők esetében. 10% feletti az arány Dunaföldváron, Bölcskén, és Györkönyben. Az 5%-os arányt sem éri el Bikácson, és Pálfán.

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (646 883 Ft) mutatója alapján az országos átlagnak megfelelő a helyzet (annak 90%-a), azonban az egyes településeken ez a mutató nagyon nagy eltéréseket mutat. Az országos átlagot jelentősen meghaladó mutatóval rendelkezik Dunaszentgyörgy (+34,4%), Madocsa (+18,1%), Györköny (+8,9%). Az országos átlagot kis mértékben múlja felül Bölcске, és Dunaföldvár mutatója. Az országos átlagot alulról közelíti a németkéri, és a gerjéni mutató. Pusztahencsén 84,2%; Nagydorogon 79,1%; Kajdacson 68,7%; Pálfán 59,1%; Sárszentlőrincen 54,6%; Bikácson pedig 53,1% az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem az országos átlaghoz képest. A legalacsonyabb és a legmagasabb egy főre jutó nettó belföldi jövedelem esetében a különbség az Egyesület területén több mint 2,5-szeres.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú népességben belül 2011-ben (40,8%) az országos átlagot (33%) 30%-kal meghaladja, de a megyei mutatónak (40,5%) megfelelő. Itt is jelentős területi különbségek figyelhetők meg. Az országos átlagot minden településen meghaladja ez a mutató. 40% alatti értékek vannak Györkönyben, Madocsán, Dunaföldváron, Dunaszentgyörgyön, valamint Németkéren; 45% feletti mutatóval rendelkezik Bikács, Kajdacs, Sárszentlőrinc és Pálfa. Pálfán ez az érték 52,2%.

A településeken nem él hajléktalan.

A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül a 2001-es 33,9%-ról 2011-re 18%-ra csökkent. A vezetékes ivóvíz hálózatba bekötött lakások száma 2013-ban az országos átlagot is meghaladóan 97,7%-os. Csupán Pálfa (87,9%) és Sárszentlőrinc (93,1%) településeken nem éri el az arány az országos átlagot (94,4%).

A közcsonna hálózatba kapcsolt lakások aránya 2013-ban (52,8%) messze az országos (75%) és a megyei (64,7%) átlag alatt van. Ennek oka az, hogy kiépített csatornahálózattal csak Dunaföldvár, Bölcске, Madocsa, Dunaszentgyörgy, valamint Gerjen rendelkezik. Németkéren egy nyárfás tisztítómű üzemel, de a települést nem csatornázták. A többi 7 település egy közös projektben tervezi a kommunális szennyvízkezelést megoldani.

Háztartási gázfogyasztók száma száz lakosra vetítve 2013-ban szintén az országos átlag (73,7%) alatt van (44,6%). 20%-os arányt sem éri el Sárszentlőrincen (14,4%), Bikácson (14,6%), valamint Pusztahencsén (18,5%)

Az akciócsoport területén élők 41,6%-a rendelkezik 2013-ban legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet-hozzáféréssel.

A szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya 2011-ben (42,2%) meghaladja mind a megyei (40,6%), mind az országos (38,3%) mutatót.

A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya 2010 óta az országos trendet meghaladó mértékben, dinamikusán növekszik, de még kis mértékben az országos átlag alatt van.

Működő bölcsőde és gimnázium csak Dunaföldváron van.

Óvoda minden településen működik. Az óvodai férőhelyek kihasználtsága 2013-ban 67%-os volt az akciócsoport területén.

Nincs általános iskola Bikácson. A bikácsi gyerekek Györkönybe, és Nagydorogra járnak iskolába. 4 osztályos iskola működik Sárszentlőrincen, Pusztahencsén és Gerjenben. A 2016-2017-es tanévtől a pálfai iskola is 4 osztállyal fog csak működni.

Az egy házi- és gyermekorvosra jutó lakosok száma 2013-ban (1538,5 fő) az országos átlaggal (1556,7 fő) nagyságrendileg megegyező. Bikácson és Pusztahencsén a háziorvosi praxis nem betöltött. A pusztahencsei körzet ellátását a györkönyi háziorvos végzi. Minden munkanapon van rendelés. Bikácsról a páciensek Nagydorogra járnak. Fogorvosi rendelés Nagydorogon, Dunaföldváron, Bölcskén, Madocsán, Dunaszentgyörgyön, Gerjenben és Németkéren van.

Minden településen működik civil szervezet. Az ezer lakosra vetített civil szervezetek száma 2014-ben (8,3) elmarad az országos (12,9) és a megyei (12,6) átlagtól is. Ez alól kivételt jelent Györköny (17,9) és Bikács (13,4). A településeken működő civil szervezetek az önkormányzatokkal jó kapcsolatot ápolnak. A szervezetek működési területe általában a településre korlátozódik. A települések élhetőségének fokozásában, az összetartozás erősítésében nagy szerepet vállalnak. A civil szervezetek önálló gazdálkodásúak, de gazdasági tevékenységet kevés kivételtől eltekintve (vadásztársaságok) nem folytatnak, így bevételeik a tagdíjakra, és az egyéb támogatásokra korlátozódnak. Ezek általában csak a működési költségeket fedezik, fejlesztési forrásuk nincs. Sok esetben gondot jelenthet a pályázatokhoz szükséges önerő előteremtése, de maga az előfinanszírozás is. A térségben jelentő múlttal – jellel (remélhetőleg jövővel is) rendelkezik a Népfőiskolai mozgalom. Ezeket az eseményeket is a településeken működő civil szervezetek szervezik. Pusztahencsén, Bikácson, Kajdacson évente 5-10 alkalommal rendeznek előadásokat igen változatos témákban (kulturális, szociális, gazdasági...)

A települések rendelkeznek közösségi terekkel. Minden településen van művelődési ház, Kajdacson, Bölcskén és Pusztahencsén IKSZT működik. Több civil szervezet is rendelkezik közösségi színtérként is funkcionáló épülettel, építménnyel.

A településeken a közbiztonsági helyzet jónak mondható. Az ezer lakosra vetített regisztrált bűncselekmények száma 2013-ban (18,2) messze elmarad a megyei (26,5), valamint az országos (38,1) adatoktól. A bűncselekmények döntő többsége vagyon elleni volt.

5. **A gazdaság helyzete:**

A térség kedvezőtlen demográfiai mutatói mellett a munkaerő piaci mutatói is kedvezőtlenebb képet mutatnak az országos átlagnál, bár a mutatók javuló tendenciát mutatnak. Ahol a hivatkozás mellett nincs feltüntetve a konkrét év, ott az adatok 2013-ra vonatkoznak.

A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül a 2001-es 50,5%-os arányról 2011-re a megyei mutatóval nagyságrendileg megegyező 55,2%-ra módosult. A mutatóban településenként nagy eltérések figyelhetők meg. Míg Györkönyben (61,2%), Dunaföldváron (59,9%), és Madocsán (59,7%) a mutató az országos átlagot (57,9%) is meghaladja, addig Pálfán, Sárszentlőrincen, és Kajdacson ez az érték nem éri el az 50%-ot sem.

A naponta ingázók aránya magas (54,5%; 2011), mivel a települések zömében nem található nagy létszámú munkaerőt foglalkoztató vállalkozás. Az ingázó munkavállalók Pakson, Szekszárdon, Dunaújvárosban és kisebb számban Székesfehérváron találnak munkát.

A munkanélküliségi ráta az országos és a megyei trendeket követi, ám annál magasabb értékű, de itt is jelentős területi különbségek alakultak ki. Míg Györkönyben (3,9%), Dunaföldváron (5,8%), és Madocsán (5,4%) a mutató az országos átlagnál is kedvezőbb, addig Bikácson (14,8%),

Sárszentlőrincen (13,9%), Kajdacson (10,2%), Pálfán (9,9%), Pusztahencsén, valamint Németkéren (9,6%) megközelíti, vagy meg is haladja a 10%-ot.

A tartós munkanélküliség (47,4%) mutatója az országos (49,9%) és a megyei (49,5%) mutatónál is kedvezőbb képet mutat. A mutató 50% feletti Pálfán, Pusztahencsén ésárszentlőrincen.

A regisztrált munkanélküliek között nagy a legfeljebb 8 osztályt végzettek aránya (46,1%). 60% feletti Bikácson, Pusztahencsén ésárszentlőrincen.

A 25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya (17,5%) az országos mutatónál (16,4%) gyengébb, viszont a megyei mutatónál (18,6%) jobb.

Az aktív korúaknak kb. 30%-a 2012-ben az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatott.

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem alakulása követi az országos trendet, ám attól 10%-kal elmarad. Ebben a mutatóban is megfigyelhető a nagy területi különbség. Míg Dunaszentgyörgyön (907 178,6 Ft) Madocsán (797 481,5 Ft) és Györkönyben (735 084,4 Ft) az országos átlagot (719 086,2 Ft) meghaladja, addig Bikácson kevesebb, mint a fele (358 575,7 Ft), deárszentlőrincen (368 652,7 Ft), és Pálfán (398 899,7Ft) sem éri el a 60%-át.

A térség gazdasági potenciáljára jellemző, hogy az 1 lakosra jutó jegyzett tőke mértéke (106,9 eFt) az országos átlagnak (1730,3 eFt) csupán 6,1%-a, de a megyei átlag (898,2 eFt) is 8,4-szerese. Itt is szembetűnőek a területi különbségek. Míg Györkönyben egy lakosra 769 200 Ft jegyzett tőke jut, addig Pálfán 2 600 Ft.

Az 1000 lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma (153,2) a megyei mutató (151,2) felett van, de az országos átlagot 170,5 alul múlja.

Az Akciócsoport területén 2012-ben a vállalkozások többsége 10 főnél kevesebbet foglalkoztató mikrovállalkozás, vagy egyéni vállalkozó (1693). 10 és 49 fő közötti létszámmal 46 vállalkozás rendelkezik. Ebből 25 működik Dunaföldváron. 50 főnél többet foglalkoztató vállalkozás 4 darab van. Ebből 2 működik Dunaföldváron, egy Györkönyben és egy Dunaszentgyörgyön. A vállalkozások zöme mikrovállalkozás, melyek nem rendelkeznek a fejlesztésekhez szükséges mennyiségű likvid forrással, így fejlesztéseik önerőből csak kevés kivétellel valósíthatók meg.

A térség húzóágazata a megyei trendnek megfelelően a mezőgazdaság. Jellemzően a szántóföldi növénytermesztés a legjelentősebb, de megfigyelhető a zöldség-és gyümölcsstermesztés folyamatos növekedése is. A növekedés egyik gátló tényezője a korszerű feldolgozók szinte teljes hiánya. (Néhány gyümölcsstermelő rendelkezik a saját termés feldolgozásához (gyümölcsle, aszaló) megfelelő kapacitású feldolgozóval.) A regisztrált őstermelők száma a térségben 2013-ban 1357 fő volt. Az őstermelők jelentős része nem főállású őstermelő. Főként a növénytermesztésben tevékenykednek. Az állattartás sajnos még mindig hanyatlóban van. A Kajdacson megépülő nagy kapacitású gyógynövény feldolgozó nagy lökést adhat a gyógynövénytermesztésnek, és gyűjtésnek.

A működő vállalkozások közül 2011-ben 110 mezőgazdasági vállalkozás, (ebből 41 társas vállalkozás), 271 ipari vállalkozás, 1502 pedig szolgáltató tevékenységet folytató vállalkozás volt (főként kereskedelem, és vendéglátás).

Györkönyben működik az ország legnagyobb, és legkorszerűbb ereszcsonna gyára. Az ipari vállalkozások főként az Atomerőmű igényeit kiszolgáló cégek, de megfigyelhető az autóipari beszállítók megjelenése is a térségben.

A térség turisztikai potenciálja jó. Sok a természet közeli élőhely, a védett terület (lásd: 4.1 fejezet 2. pont.). A Duna a Sio és a Sárvíz a vízi turizmushoz nyújt kiváló lehetőségeket. A térség vadállományja gazdag, így a vadász turizmus is fejleszthető. A térség szálláshely ellátottsága jónak mondható, bár itt is jelentősek a területi különbségek. A térség nyugati területein található településeken kevés a

szálláshely, míg a Dunához közelebbi települések szállásellátottsága jónak mondható. A györkönyi és a bölcskei pincefaluban még jelentős turisztikai potenciál rejlik, melyekhez hasonlóan fejleszthető a németkéri pincefalu is. Az aktív turizmus infrastruktúrája még fejletlen, a kerékpárutak, a gyalogos túraútvonalak hálózata ritka, a hozzájuk kötődő szolgáltatások is hiányosak.

2013-ban a térségben 449 kereskedelmi szálláshely volt. Ebből 273 Dunaföldváron, 104 Bikácson, 36-36 Németkéren és Bölcskén. Az itt eltöltött vendégéjszakák száma 21 040. (Bikács: 17 205, Dunaföldvár: 3 023, Németkér: 710, Bölcske 102.) A külföldiek aránya mindössze 5,4%, ami az országos mutató (52,2%) és a megyei mutató (13,8%) alatt marad, bár Dunaföldváron ez az arány 33,1%. Az egyéb szálláshelyek férőhelyeinek száma 2013-ban 110 db. Ebből 67 Dunaföldváron, 35 Györkönyben és 8 Gerjenben található. Ezek közül Dunaföldváron 5, Györkönyben 35 férőhely falusi szálláshelynek minősül. Az itt eltöltött vendégéjszakák száma 1378. A külföldiek aránya az egyéb szálláshelyeken 4,6%, ami szintén nagymértékben elmarad az országos (39,1%), és a megyei (37,5%) átlagtól. A falusi szálláshelyeken a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák aránya (31,3%) mintegy háromszorosa az országos, és a megyei átlagnak. 4 csillagos szálloda Bikácson található. Dunaföldváron 3 panzió, 2 motel, 3 vendégház, és egy kemping van. Az egyéb szállások zöme főként vendégház, vagy apartman. Kajdacson található ifjúsági szálló.

6. Összegzés

A térség földrajzi adottságai mind mezőgazdasági, mind turisztikai szempontból jók, nagy potenciál rejlik bennük.

A térségen belüli területi különbségek szembetűnőek mind a gazdasági, mind a szociális mutatók tükrében. A területi különbségek mérséklésére a HACS számára rendelkezésre álló forrás kevés, még a folyamat megindításához is. Az elmaradás fő oka a kedvezőtlen infrastrukturális helyzet, és a tömegközlekedési szolgáltatások nem megfelelő volta.

Az országos trendeknek megfelelően megfigyelhető a szociális érzékenység csökkenése. Az emberek kevésbé fogékonyak a település, és a településen élők problémáira. Sajnálatos tény a munkához való viszony romlása is, melyen a közmunkaprogram nem az elvárt mértékben javított.

A képzési szerkezetben is megfigyelhető az elmaradás, ami gátolja a gazdaság megfelelő ütemű fejlődését.

A munkahelyteremtés mellett fontos a háztartásokban a jövedelmet kiegészítő tevékenységek meghonosítása. Az ilyen tevékenység végzéséhez azonban az alacsony jövedelmű háztartások nem rendelkeznek megfelelő információkkal, tudással, és attitűddel.

A mezőgazdaság termékszerkezetének fokozatos átalakulása kívánatossá tenné a feldolgozó kapacitások kiépülését, hiszen ez által a térségben nagyobb hozzáadott értékű termék jön létre, és nőne a foglalkoztatás.

A jó turisztikai potenciál jobb kihasználásához elengedhetetlen az attrakciók fejlesztése, de szükséges az infrastrukturális hálózat bővítése, és a marketing tevékenység fokozása.

A térség kulturális, és népi hagyományokban gazdag. Ezeket fenn kell tartani, ápolni kell, hiszen amellet, hogy a helyi identitástudat fontos része, rejlik benne gazdasági potenciál is.

4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

A térség, táj vagy település soha nem csak egy földrajzi információhalmazt, domborzati és demográfiai tényezők összességét jelenti. Ha valaha jártunk ott, akkor emlékekkel, benyomásokkal rendelkezünk róla: érzésekkel, hangulatokkal, hangokkal, ízekkel, illatokkal.

A földrajzi helyről (ország, régió, térség, táj, település) kialakított vagy kialakítandó kép tudatos formálása marketingtevékenység, amelynek alapvető módszere a térségi marketingstratégia kialakítása.

Az egyesület tevékenységei közé tarozott, hogy a térség értékeit, fejlesztési céljait megismertesse a lakossággal és a gazdasági, társadalmi környezettel. A térségmarketing egy komplex, irányítási, vezetési és szervezési megoldást s egyben gondolkodási módot jelent. Az érintett településeket összefogó Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe az ÉLHETŐ VIDÉK megteremtése, amelyben kiemelt szerepet kap a helyi és térségi marketing és együttműködés támogatása is.

Céljaink között szerepelt a 21 Duna menti település, mint önálló, egységes arculatú kooperatív térség és turisztikai desztináció létrehozása, értékeinek megismertetése a települések lakosságával és a szélesebb, elsősorban hazai potenciális látogatóközönséggel.

Ezen belül elsődleges cél a települések összefogása, koordinációja, az egyes szereplők közös tudatának megerősítése és a közös célok érdekében történő aktiválása, a belső elégedettség növelése.

Tágabb értelemben célunk volt a turisztikai termékfejlesztés és belső turizmus erősítése folytán a települések idegenforgalmi versenyképességének növelése, valamint a befektetés – ösztönzés során a gazdasági szereplők üzleti környezetének minőségi javítása és új vállalkozások letelepedésének és munkahely – teremtésének elősegítése.

A program során a III. és a IV. tengelyben együttesen kipályáztatott 1 785 479 309 Ft,- reményeink, és tapasztalataink szerint nagymértékben hozzájárult a HVS-ben megfogalmazott célok eléréséhez, és általa sokkal közelebb kerültünk az ÉLHETŐ VIDÉK kialakulásához.

A helyi életminőség fejlesztése, vonzó falukép kialakítása célkitűzésen belül az „épített örökség védelme, természeti és történelmi környezet rekreációja, helyi identitástudat fejlesztése” intézkedésben a HVS megvalósítása során a szép épített örökségek és esztétikus faluképek kialakítását tűzte ki célul. A megcélzott 50 kedvezményezett helyett jelenleg 16-ról beszélhetünk, úgy, hogy a fejlesztésre allokált forrásokat az egyesület szinte teljesen kimerítette. Ez egyrészt annak volt köszönhető, hogy a HVS-ben tervezett 10 millió forintos maximális projektméret helyett az Irányító Hatóság 50 millió forintban határozta meg a maximálisan adható támogatás nagyságát, másrészt pedig annak, hogy a források időközben átcsoportosításra kerültek, a kedvezményezettek számát azonban nem változtattuk meg. A fent említett intézkedésre a 2008-ban meghirdetett kiírássra 16 szervezet pályázott sikeresen, melyből 11 templom, két falumúzeum, két középület, valamint egy pincefaluban számos borospince felújítása vált lehetővé 927 ezer Euró támogatással. A beruházások nagy része már megvalósult, s ezzel együtt a HVS-ben kitűzött cél is. A vonzó falukép kialakulásával egyrészt nőtt a térség turisztikai vonzereje, valamint erősödött a helyi identitástudat is. A második körben (2011-es kiírás) ere az intézkedésre 4 sikeres pályázat érkezett. Az elnyert támogatás összege 22 853 507 Ft volt. A projekt eredményeként felújítottak egy templomi orgonát, harangot helyeztek el egy templomtoronyban, megújult egy védett díszkút, és egy múzeumként is funkcionáló emlékházban mosdót alakítottak ki.

A megvalósítás tapasztalatai azt mutatták, hogy több „örökség” esetében nemcsak a külső felújításokra, hanem az épületek belső felújítására, valamint az ott található berendezések, értékek

restaurációjára is szükség volt. Ezért volt szükséges megtartani a „Művészeti értékek (belső szobrok, órák, emlékművek, templomi orgonák, festmények, freskók, stb.) helytörténeti, néprajzi értékek felújítása, restaurálása” intézkedést.

Ugyanehhez a célterülethez tartozó „Középületek felújítása, épített és természeti környezet minőségének javítása, új piacok létrehozása, meglévők fejlesztése, játszóterek kialakítása, felújítása, korszerűsítése, közbiztonság javítása” intézkedésben a cél a vonzó faluképek kialakításával a közösségi aktivitás, összefogás elősegítése, az itt élők életminőségének javítása. A támogatott 12 projekt eredményeként 6 településen játszótér épülhetett, 7 községben megújultak a közparkok, kettő esetében a középületek. Egy településen pedig térfigyelő kamerák kerültek elhelyezésre. A beérkezett pályázatokat vizsgálva kitűnik, hogy a HVS elkészítésekor több településen is problémaként vetődött fel a piacterek korszerűtlen állapota, támogatási kérelem azonban nem érkezett a HACs-hoz. Ennek egyik oka az, hogy az önkormányzatok a szigorú előírások miatt nem akartak belevágni egy ilyen jellegű projekt megvalósításába, másrészt pedig megfelelő önrész hiányában a közterek, parkok, játszóterek építését helyezték előtérbe. A célkitűzésen belül a településen élő fiatal lakosság körében igény mutatkozott sportpályák, sportlétesítmények létesítésére, felújítására, bővítésére is.

A közösségi színterek fejlesztésére 2011-ben kiírt felhívásra 13 sikeres kérelem érkezett. Az elnyert támogatási összeg 22 853 507 Ft volt. A támogatásból a pályázók be kívántak szerezni 3 db mobil színpadot, 2 színpadfedést. Ebből a támogatásból újulhatott meg két művelődési ház és két sportöltöző. Ebből a forrásból újjátették fel egy sportpálya lelátóját és egy horgászto környezetét. Építettek egy szabadterti kemencét és egy vendégváró pavilont is.

Az élelmiszer és más nyersanyagok feldolgozásának és piacra jutásának támogatása prioritáson belül a mikro vállalkozások támogatása, a helyi szolgáltatások fejlesztése, megújuló energia létrehozása a mezőgazdaságban keletkezett hulladék és termék felhasználásával intézkedés célja a térségben élő vállalkozások versenyképességének javítása, munkahelyek megőrzése és új munkahelyek teremtése által a települések lakosságmegtartó erejének növelése volt. E cél megvalósítása érdekében 17 projekt kapott támogatást, mintegy 223 millió forint összegben, melynek hatására 25 új munkahely jön létre. A tapasztalatok azt mutatják, hogy hosszadalmas ügyintézési idő főleg a kifizetési kérelmek elbírálásánál, elbizonytalanította a vállalkozókat, hiszen a legtöbb esetben nem áll rendelkezésükre a projekt megvalósításához szükséges forrás. Ehhez hitelt kénytelenek felvenni, ami a kifizetések késedelme miatt kockázatos.

A 2011-es pályázati kiírás keretében a „Helyi vállalkozások támogatása, helyi szolgáltatások fejlesztése” célterületre 17 pályázat érkezett. Az elnyert támogatás összege 13 331 813 Ft. Az elnyert támogatásból 10 település mikro-vállalkozása hajthatott végre kis értékű fejlesztést. 4 üzlethelyiséget felújítottak és 11 vállalkozás szerzett be gépeket az elnyert forrásból.

Ugyancsak ezen a prioritáson belül a „helyi termékek feldolgozásának és piacra jutásának támogatása” intézkedés keretében nem érkezett be pályázat. Az intézkedés vizsgálata után azt mondhatjuk, hogy a pályázati kiírás nem volt megfelelő, az Irányító Hatóság előírása szerint a lehatárolások után, a térségben nem volt olyan szereplő, aki be tudta volna adni a pályázatát. A jövőben ennek az intézkedésnek mindenképpen létjogosultsága van, a feltételek kidolgozására kell sokkal nagyobb hangsúlyt fektetni.

2011-ben ebben a célterületben 102 342 379 Ft-ot osztottunk szét 15 pályázó között. A projektek 8 településen valósultak meg és hat új munkahely jöhetett létre. Az elképzelések között négy méhészet, hat gyümölcsös és gyümölcsfeldolgozó, két paprikatermelő és feldolgozó, egy

húsfeldolgozó, egy bio gabona feldolgozó, és egy ökológiai termékeket forgalmazó közösségi tér kialakítása és fejlesztése szerepelt.

A helyi szolgáltatások fejlesztése célkitűzés „Falusi vendéglátás-, ifjúsági szálláshelyek fejlesztése, szálláshelyhez nem kötött turisztikai termékek, szolgáltatások és marketingjének fejlesztése intézkedésének célja a térség turisztikai vonzerejének növelése, a meglévő adottságok jobb kihasználása. A beérkezett pályázatokból is kitűnik, hogy a térségben a turizmus nagyon fejletlen, kezdetleges, mivel reális, megalapozott fejlesztési elképzelés igen kevés volt. Fontos megjegyezni, hogy a térség turisztikai potenciáljának jobb kihasználása érdekében a HACs-nak sokkal nagyobb koordináló, szervező szerepet kell vállalnia.

2011-ben ezen a célterületen nem történt kiírás.

A közösségi gondolkodás erősítése célkitűzés „Lakosság életminőségének javítását célzó térségi és helyi programok (rendezvények, kiállítások, stb.) intézkedés célja a közös együttműködés erősítése a települések között, a lakosság életminőségének javítása. A támogatott 20 projekt közül több esetben nem teljesült a cél, mivel a települések a helyi programjaikat a helyben élők összefogásával valósították meg. A jövőben nagyobb hangsúlyt kell fektetni a térségi összefogás erősítésére, a hagyományok őrzéséhez, bemutatásához kapcsolódó programok támogatásával.

A 2011-es kiírásra rendezvények, rendezvény sorozatok lebonyolítására 17 pályázó nyújtott be megfelelő kérelmet, melyekre összesen 14 542 937 Ft támogatás került megítélésre. A támogatásból 10 falunapot, két tábort, egy rock fesztivált, egy szüreti mulatságot, egy polgárőr találkozót és két rendezvénysorozatot rendeztek meg.

A Humánerőforrás fejlesztés célkitűzés „Szakmai képzések” intézkedés témakörben kiírt pályázat esetében nem érkezett be támogatási igény. A projekt ötletek gyűjtése és a fórumokon szerzett tapasztalatok alapján nem merült fel igény erre a támogatási formára, a felülvizsgálat során az intézkedéshez kapcsolódó források átcsoportosítása volt indokolt.

A 2011-es kiírás során a „helyi igényeknek megfelelő képzés, oktatás támogatása” célterületre 4 pályázat érkezett. A megítélt támogatás 7 025 184 Ft volt. A képzések között egy szakmai és három egyéb képzés zajlott.

2011-ben a civil szervezetek működését segítő 16 pályázó kapott 7 063 213 Ft támogatást a „Civil szervezetek fejlesztése működési céljainak elérése érdekében” célterületen. Hat egyesület sporteszközöket szerzett be, ugyanennyi csoport a fellépő ruháit frissítette, két egyesület a működéséhez szükséges irodagépeket vásárolt, kettő pedig az általa használt épületen végzett kisebb felújítást.

„Öko Fecskeházak kialakítása” célterületre egy pályázó nyújtott be kérelmet 19 878 761 Ft értékben. A projekt az építési engedély körül kialakult jogvita miatt nem valósult meg.

„A térségi termékek marketing eszközeinek, értékesítési csatornáinak kifejlesztése” célterületre egyesületünk nyújtott be pályázatot. az elnyert támogatás 24 130 000 Ft. A projekt célja az egységes térségi marketing elemek kialakítása, és ezek bemutatása, megismertetése.

2013-ban kiírásra került a III. tengely terhére a vidéki örökség megőrzése, illetve falumegújítás és falufejlesztés intézkedés. A két jogcímben összesen 34 pályázat kapott támogató határozatot 290 677 634 Ft értékben.

A viszonylag magas munkanélküliséggel és alacsony vállalkozássűrűséggel jellemezhető térségünkben 2013 –ban kiírt LEADER gazdaságfejlesztés intézkedés rendkívül fontos célkitűzésként jelent meg. A forrásallokációt tekintve, míg szolgáltatásfejlesztésre 76 570 894 Ft került kiosztásra, addig gazdaságfejlesztésre a beérkezett igény alapján 235 864 758 Ft támogatást állapítottunk meg. A fő célkitűzések között szerepelt a közösségi gondolkodást erősítése, helyi életminőség fejlesztése, vonzó

falukép kialakítása, a helyi erőforrások fejlesztésének, előállításának, feldolgozásának piacra jutásának támogatása. Ezen kívül a humánerőforrás fejlesztése, valamint a turizmus fejlesztése. Ezen időszak utolsó pályázati kiírása a 2014-ben források átcsoportosítását követően meghirdetett III. tengelyben a turisztikai tevékenység ösztönzése jogcím, melyre 143 690 377 Ft támogatás került megítélésre.

A 2007-2013-as időszakra vonatkozóan a HVS megvalósításának tapasztalatait pozitívan értékeljük, hiszen a térség rendelkezésére álló fejlesztési források, illetve az IH által biztosított többletforrások hatékonyan kerültek felhasználásra, hozzájárultak vidékünk élhetőbbé tételéhez, valamint a térség gazdaságának megerősítéséhez, ennek megfelelően HVS-ben megfogalmazott célokat elértük. A pályázókkal való folyamatos kapcsolattartás és visszacsatolás hozzásegített bennünket a programunk sikeres megvalósításához. Összességében sikeres ciklust zártunk, jók a visszaigazolások, és hasonlóan szeretnénk folytatni a jövőben is.

A LEADER program során végzett közös gondolkodás és munka sok esetben rávilágíthatott mindenki számára a térségben élő és tevékenykedő önkormányzatok, vállalkozások, civilszervezetek és magánszemélyek problémáira, és a megoldások is közelebb kerültek, hiszen sok esetben a kommunikáció nem megfelelő volta eredményezte a problémákat. A program egyik fő eredménye a nem elhanyagolható „tőkeinjekció” mellett a kommunikációs csatornák kiépülése, és fejlődése.

Az elkövetkező időszak „forrásszűkössége” miatt fontos feladat lesz a gazdasági és „szociális” együttműködések előmozdítása, ami a lezáruló időszakban a HACs-okra nehezedő adminisztratív munkanyomás hatására csak kis mértékben valósulhatott meg.

Reméljük, hogy az új időszak szűkös forrásait a kitűzött cél megvalósítására jól tudjuk felhasználni.

4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

A térséget érintő tervek, programok, szolgáltatások és a HFS összefüggései nagyban meghatározzák a térség fejlődését.

1. Külső koherencia, kiegészítő jelleg: a kevés LEADER forrás miatt fontos, hogy az ágazati Operatív Programokat is folyamatosan nyomon kövessük, és az ott lévő a térségre kiírt pályázatokat is megragadjuk ahhoz, hogy még jobban tudjuk fejleszteni a Duna Összeköt Egyesülethez tartozó településeket. Nézzük ezt konkrétan: A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) szintén rendelkezik olyan pályázati kiírásokkal, mely a térségünk gazdasági fejlesztését célozzák:

TOP- 1.1.3-15 Helyi gazdaságfejlesztés

TOP- 1.2.1-15 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmus fejlesztés

TOP -5.2.1-15 A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programból:

EFOP-1.3.1-15 Cselekvő közösségek - aktív közösségi szerepvállalás

EFOP-1.2.1-15 Védőháló a családokért

A Vidékfejlesztési Operatív Programból:

VP-2-4.1.3.1.-16 Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése, energiahatékonyságának növelése geotermikus energia felhasználásának lehetőségével

VP-2-4.1.3.2.-16 Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés támogatására öntözés kialakításának lehetőségével

VP2-4.1.3.3-16 Gyógynövény termesztés

VP5-4.1.3.4-16 Gombaházak - hűtőházak létrehozására, meglévő gombaházak - hűtőházak korszerűsítése

VP2-6.3.1-16 Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése

Mivel a HFS egyik legfontosabb célkitűzése a helyi termék előállításának és piacra jutásának, valamint a szolgáltatások fejlesztésének támogatása, így kapcsolható a VP keretei közt megjelenő kiírásokhoz. Egy adott helyi gazdaságnak lehetőségére nyílik mind a LEADER, mind pedig a VP pályázati lehetőségeit kihasználni. Ugyan ezen állítás igaz a TOP, az EFOP és a GINOP programokra is.

A térség 3 települése (Dunaföldvár, Bölcse, Madocsa) érintett a Bejárható Magyarország programmal. A program a célja az egészséges életmódra nevelés, az igény megteremtése a szabadidő hasznos eltöltésére, valamint a hazai turizmus fejlesztése országsszerte. A HFS tartalmaz intézkedést a „szelíd” turizmus fejlesztésére, ezért a fent említett 3 településnek lehetősége lesz kiegészíteni a programmal érintett projektjüket LEADER forrással is.

2. A HFS tartalmát befolyásoló megyei, járási, települési vagy egyéb területi szinten megfogalmazott fejlesztési prioritások/beavatkozási területek/jelentős projektek,

A HFS kidolgozásánál figyelembe vettük a megyei és a Paksi Térség fejlesztési programját, a helyi fejlesztési terveket.

A Helyi Fejlesztési Stratégia prioritásai, beavatkozási területei és intézkedései mind szellemiségükben, mind szakmai részleteiben összhangban vannak a Tolna Megyei Területfejlesztési Program átfogó és specifikus céljaival:

Átfogó célok:

- a megye képes javítani foglalkoztatási helyzetét, kisvállalkozásai versenyképességét, GDP-termelő képességét az országos átlaghoz képest;
- a szegénység okozta elkeseredettséget csökkentő intézmények, a helyi közösségek és kultúra megerősödése biztosítja az emberek közötti harmonikus együttélést;
- a gazdasági és társadalmi tevékenységek intenzívebben használják, és jobban megőrzik a környezeti erőforrásokat;
- a helyi köztevékenységek (közlekedés, oktatás, egészségügyi ellátás, hatósági működés) állapota és színvonala javul;
- a megye a fejlesztési intézményrendszer megerősítésével megőrzi forrásbevonó képességét.

Specifikus célok:

1. Gazdaság – Növekvő jövedelem, foglalkoztatás

A megye gazdaságában a növekvő jövedelem és foglalkoztatás a következőket jelenti: a vállalkozások versenyképessége erősödik, a megyei gazdasági lehetőségeket az érintettek jobban kiaknázzák, és megerősödik a helyi termék- és munkaerőpiac.

2. Fenntarthatóság – Élhető környezet

Tolna megye társadalmi és természeti környezetével kapcsolatban a Fejlesztési Program célja a fenntarthatóság és élhetőség megteremtése. Ez jelenti a társadalmi viszonyok stabilizálását, a helyi közösségek megtartó erejének és kulturális életének megerősítését, a természeti környezet állapotának megóvását és az energiahatékonyság javítását.

3. Köztevékenységek – Javuló közviszonyok

A megye köztevékenységével kapcsolatban a Fejlesztési Program a közösségi infrastruktúrák állapotának javítását és a közszolgáltatások minőségének javítását tűzi ki célul.

4. Fejlesztések hasznos és hatékony intézményrendszerének kialakítása

A Fejlesztési Program célja, hogy a helyi erőforrásokat minél nagyobb eredménnyel kecsgetető módon mozgósító forrásallokációt alakítson ki. Ezzel összefüggésben fontos a megyei hősök, történetek megtalálása és támogatása, megyei fejlesztési központok kialakulásának stimulálása. A célul kitűzött fejlesztési intézményrendszer a szereplőket együttműködésre ösztönzi, a központi döntésekkel kapcsolatban a megyei törekvésekért hatásosan lobbizik, megfelelően megszervezi a tudásátadást, és képes folyamatosan új tudást bevonni.

A paksi kistérség fejlesztési elképzelései alapján az alábbi fő prioritások és beavatkozási területek kapcsolhatóak a Helyi Fejlesztési Stratégiához.

- befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása (A2);
- a társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése (A4);
- megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, társadalmi befogadás és foglalkoztatás ösztönzés prioritások között (A6).

3.A HFS tartalmát befolyásoló, a térség gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások

A HFS kidolgozásakor figyelembe kellett venni az olyan már a térségünkben működő programokat, mely a stratégiánkat befolyásolja, gondolok itt az Atomerőmű fejlesztésére, Zöld Út programra, a Turisztikai Desztináció Menedzsment programjára, továbbá azon vidékfejlesztési programokra, mely a településen élőknek szolgálják ki: Integrált Községi és Szolgáltató Tér program, védőnői szolgálat, tanyagondnoki szolgálat.

4.4 SWOT

Erősségek	Gyengeségek
1. Adottak a gyepekre alapozott állattartás és a minőségi élelmiszer termelés alapjai 2. A térség egy részén az extenzív és környezetkímélő gazdálkodás lehetőségei adóttak 3. A térségben viszonylag csekély a környezetszennyezés mértéke 4. A térségben nagy számban működnek jó minőségű alapanyagot előállító őstermelők, kistermelők 5. Érintetlen természeti és szép épített környezet, gazdag kulturális és épített örökség a térségben. (Természetvédelmi területek, Duna-Dráva Nemzeti Park) 6. A térség kedvező turisztikai adottságai a horgász-, vadász-, falusi-, vízi- és ökoturizmus terén 7. Részben megfelelő vendégfogadó-kapacitás 8. Unikálisnak mondható termékek (méz, bor, paprika, pálinka, stb.) 9. Gasztronómiai sajátosságok (halászlé, mangalica kolbász, paksi schiller bor, stb.)	1. Nagymértékű a felvásárlói monopóliumból fakadó általános termelői kiszolgáltatottság 2. A mezőgazdasági termékek általában feldolgozatlanul hagyják el a térséget 3. Az egyoldalú termelési szerkezetből (gabonanövények túlsúlya) adódóan a termőterületek fizikai állapota helyenként leromlott, termőképessége gyenge 4. Alacsony a jól értékesíthető, munkaigényes mezőgazdasági termények aránya 5. Az állattenyésztési ágazat elszorvadt, ill. beszűkült a kistérségben 6. A szabályozás és az együttműködés hiányosságai valamint az érdekonfliktusok miatt nincsenek továbbfejlesztve az öko-, kerékpár-, horgász-, vadász-, lovas-, konferencia-, borturizmus alapjai a térségben.

10. Hagyományosan meglévő borkultúra, párosulva szakértelemmel, ezek eredőjeként minőségi borok, kiváló pincék és egyesületi szerveződések. 11. Élő népi hagyományok és nemzetiségi kultúrák. 12. A kisebbségek népi hagyományai, szokásai és kapcsolatai 13. Működőképes, sikeres turisztikai, idegenforgalmi szolgáltató vállalkozások csírái a térségben. 14. Erős, jól működő helyi civil szervezetek 15. Viszonylag jól alkalmazkodó fejlődőképes nagy- és középüzemek létezése (pozitív példák). 16. Az atomerőmű jelenléte pozitív hatása a gazdasági életre 17. Magas színvonalú szolgáltatások nyújtására képes vállalkozások 18. Kismesterségek jelenléte 19. Ipari parkok jelenléte kiépített infrastruktúrával 20. Jó közműellátottság 21. Helyi vállalkozásbarát politika (az egyes településeken) 22. Vállalkozások száma növekszik 23. A szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalkozások magas száma 24. A Duna, mint szállítási útvonál 25. Dunaföldvári Duna-híd, mint kapcsolati pont az alföldi régióval 26. EU források bevonása 27. Új piaci lehetőségek 28. Vállalkozások megtelepedése az ipari parkokban (új iparágak is) 29. Élő népi hagyományok és nemzetiségi kultúrák	7. Az alapvető és a turisztikai infrastruktúra hiányosságai (kerékpárút, tanösvény, sétáló utak). 8. Alacsony szintű csatornázottság 9. Humán erőforrás hiánya. 10. Kényszervállalkozói réteg kialakulása 11. A feldolgozóipar hiánya (konzervgyár, dohánybevaltó, Nagydorogi ÁFÉSZ gyógynövény termeltetése és feldolgozása) 12. A természetes élőhelyek mérete csökken a velük való átgondolatlan gazdálkodás miatt 13. Gyenge marketing-tevékenység (falusi turizmust népszerűsítő prospektusok hiánya, a világhálón való megjelenés megoldatlansága) 14. A munkanélküliség aránya sok helyen az országos átlagot meghaladja, 15. A térségi szereplők közötti kommunikáció és együttműködés még mindig nem megfelelő 16. Forráshiánnyal küszködő civil szervezetek 17. Egyoldalúan fejlett ipari struktúra (atomerőmű túlsúlya). 18. Alacsony szintű termelékenység és tőkehiány 19. Beszűkült vidéki foglalkoztatási és jövedelemszerzési lehetőségek 20. Alacsony számú innovatív vállalkozás, csekély a külföldi befektetői érdeklődés 21. Fejlesztési források hiánya mikrovállalkozói szinten 22. Gyenge pénzügyi szolgáltatások
Lehetőségek 1. Unikálisnak mondható termékek és növényi kultúrák (pl. csemegeszőlő), valamint tájvédelmi és ökológiai szemléletű gazdálkodási módszerek 2. Az agrártermékek piaci orientáltságú hozzáadott érték növelésének lehetősége 3. A makrogazdasági feltételek kedvező alakulása növelheti a termelők együttműködési hajlandóságát (gépkörök, termékpályás szövetkezetek, másodlagos szövetkezetek, szövetkezeti szövetségek létrehozása, működtetése) ezzel lényegesen javítva a piaci pozícióikat 4. Helyi termékek iránti növekvő belföldi kereslet 5. A térség turisztikai adottságai jónak mondhatóak 6. Meglévő, de ki nem használt turisztikai termékínálat	Veszélyek 1. A magyar agráriumra jellemző egysíkú termelési struktúra további fenntartása ismétlődő és egyre növekvő mértékű piaci zavarokat okoz 2. A termelői érdekeken alapuló piaci intézményi infrastruktúra kialakításának elmaradása következtében a termelők szervezetlenségéből adódó hátrányok fokozódnak, 3. A bizonytalan piaci helyzet és politikai hinta tovább fokozódik 4. A magyar áruk védelmének hiánya 5. Kilátástalan vidéki jövőkép, ennek következtében a vidéki települések elnéptelenedése 6. Elmaradó infrastrukturális beruházások

7. A meglévő értékekre építhető sokoldalú, komplex turizmus	miatt pozícióvesztés a régió belül és országosan is
8. A közlekedési kapcsolatok javulásával felértékelődhet a térség földrajzi fekvése, vonzóbbá válhat a külföldi tőke és az idegenforgalom számára	7. Az atomerőmű negatív hatásai fokozódnak.
9. Pályázati lehetőségek	8. Térség termékeiről negatív propaganda
10. Helyi mezőgazdaságban előállított termékek turisztikai célú hasznosításának lehetősége	9. Az együttműködés további hiánya gátolja a fejlesztéseket
11. Kommunikációs és információs eszközök, csatornák megléte	10. kis- és közepes települések iskolái megszűnnek, ennek következményeként az aktív korú népesség elvándorlása
12. Marketing tevékenység	11. növekszik a társadalmi közöny a térség és a települések problémái iránt
13. A Duna, mint turisztikai adottság	
14. Az Atomerőmű bővítésének gazdaságélénkítő hatása	
15. Korszerű helyi dunai kikötő megépítése	

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A térség fejlődésében hangsúlyos tényező a helyi termékek előállítása, és piacra jutása. Több településen dolgozik kézműipari és kisipari tevékenységet végző iparművész. Általánosan elmondható, hogy eszközeik elavultak, hiányosak, műhelyeik leromlott állapotúak, piacra jutásuk nehézkes. A térségben magas az őstermelők és egyéb mezőgazdasági kistermelők száma. Tevékenységük az általános termékek termelése, helyi speciális termékek előállításával kevesen foglalkoznak. Egy-egy településen a növénytermesztéssel összefüggésben előfordul zöldség, gyümölcstermesztés, ezen kívül hús, baromfi és tej feldolgozás, jelentősebb a méz készítmények előállítása és a borkészítés. A helyi terméket előállító emberek nagy része a HACS területén él. A mezőgazdasági termékek általában feldolgozatlanul hagyják el a térséget, így alacsony jövedelmet realizálnak a termelők, míg a késztermékeket a térségen kívülről szerezzük be. További probléma, hogy a helyi adottságok alkalmasak lennének minőségi termékek előállítására, azonban a kistermelők korlátozott finanszírozási lehetőséggel rendelkeznek. Kisléptékű fejlesztéseiket az OP-k nem támogatják. Az elmúlt időszakban megnövekedett számban érkeztek be kérelmek e tevékenységek fejlesztése érdekében. A helyi termék előállítás támogatása, a helyi gazdaság erősödését eredményezi, így továbbra is szükségszerű a helyi termékek előállításának és piacra juttatásának támogatása.

A térségben jelentős számú mikro és kisvállalkozás folytat gazdasági tevékenységet. A gazdaság ezen ágában számos szakterület megtalálható az érintett településeken, mind az ipari, mind a szolgáltató szektor területén (pl. asztalosipari vállalkozás, autószereléssel foglalkozó vállalkozás). A gazdasági válság következményeként több vállalkozás tönkrement, kénytelen volt létszámot csökkenteni, jelenleg csak vegetál. A térségben elsősorban a kistelepülésekre jellemző a kényszervállalkozások létrehozása, mivel az itt élők nem látnak más megoldást munkanélküli helyzetükre, ezekre a vállalkozásokra az önfoglalkoztatás, az alacsony szintű termelékenység és a tőkehiány a jellemző. A vállalkozások jövedelemtermelő és foglalkoztatási szerepének erősítésével csökkenthető a szociális és gazdasági hátrányokat eredményező inaktivitás és munkanélküliség. Javul a térség jövedelemtermelő képessége, nő a foglalkoztatás. Erősödik a térségi gazdasági pozíciója, javulnak a vállalkozások működési feltételei. A térségi mikrovállalkozások kismértékű támogatása, az ágazati operatív

programokból nem lehetséges, így szükséges számukra a könnyen hozzáférhető támogatások biztosítása.

A térség turisztikai adottságai jónak mondhatóak, azonban az ehhez kapcsolódó szolgáltatók fejlesztésre szorulnak. A turisztikai potenciál jobb kihasználása érdekében szükségszerű az attrakciók fejlesztése, melyek általában a VP-ben meghatározott projektméretet nem érik el, így ezek LEADER forrásból történő támogatása szükséges. Az egyes települések turisztikai kínálata általában nem elegendő ahhoz, hogy több napon keresztül lekössék az ideérkező vendégeket, ezért szükségszerű a turisztikai szervezetekkel együttműködve egy programcsomag összeállítása, mely nem csak a helyi értékek, hanem a helyi termékek bemutatását is segíti.

A települések mindennapjaiban meghatározó szerepük van a civil szervezeteknek. A szervezetek működésük során értéket állítanak elő, aktivizálják a településen élőket, intenzív kommunikációt folytatnak az önkormányzatokkal, és más civil szervezetekkel. Ezeket a szervezeteket az önkormányzatok szűkös forrásaikhoz mértén támogatják, ám ez a támogatás az igényes munka folytatásához nem minden esetben elegendő. Szükséges ezen szervezetek támogatása. A térségben működő civil szervezetek forráshiánnyal küszködnek. Mivel általában nem végeznek gazdasági tevékenységet, így működésüket, fejlesztéseiket csak pályázati forrásból tudják finanszírozni.

A tervezett erőmű bővítés kivitelezésekor az építkezésen több ezer ember fog dolgozni, növekedni fog az élelmiszerek iránti igény. Ezt jó lenne túlnyomórészt helyben előállított termékekből fedezni. Az ide érkező, heti, vagy havi rendszerességgel ingázó munkavállalóknak nem csupán az ételmezési szükségleteit kell kielégíteni, hanem biztosítani kell a szállást, valamint a szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségét. A szükségletek kielégítéséből származó pozitív hatásokat csak akkor élvezheti ki a közösség, ha ezek fogadására időben felkészül. Az előttünk álló 2-3 évben szükséges a gazdasági, és a szociális feltételek megteremtése a kialakuló keresletnövekedés kiszolgálására.

5. Horizontális célok

5.1 Esélyegyenlőség

A területfejlesztés mindenkor célja az ország területileg kiegyensúlyozott fejlődése, vagyis a leszakadó térségek felzárkóztatása. A 2005-ben elfogadott Országos Területfejlesztési Kon koncepció (OTK), a hazai térségfejlesztés még jelenleg is érvényes alapidokumentuma felhívja a figyelmet a külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatásának fontosságára, a szegénység újratermelődésének veszélyére. A Duna Összeköt Egyesület tervezési területén társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett, illetve a jelentős munkanélküliséggel sújtott települések Bikács, Pálfa, Sárszentlőrinc. 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet értelmében átmenetileg kedvezményezett települések közt szerepel Kajdacs, Gerjen, Németkér. Ezen településekre kiemelt figyelmet kell fordítani.

Korábbi években a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia csak ösztönző jelleggel érintette a hátrányos helyzetet és az esélyegyenlőség témakörét és kevés pályázat irányult ezekre a kérdésekre. A következő években a LEADER programon belül és azon kívül is erősödik a terület súlya. Ezt nemzeti és EU-s szinten is ösztönzik többek között a magas arányú mélyszegénység, a szegénység és elszigeteltség csökkentése, a helyi felzárkóztatást szolgáló tudás bővítése, közösségi terek biztosítása, a folyamatok megtörését szolgáló programok indítása, a közösségépítés, az egészségi állapot javítása és az egészségtudatosság növelése mentén. Az esélyegyenlőség ilyen módon való kezelésére külön

program korábban nem volt, így egy – két alapgondolatot fontos megfogalmazni. A diszkrimináció tilalma, az egyenlő bánásmód elve szerint az alapvető jogok mindenkit megilletnek többek között nemtől, életkortól, etnikai hovatartozástól, fogyatékoságtól, szociális helyzetétől függetlenül. A terület szabályozására több jogszabály is született. Nagy kihívás azonban ezek alkalmazása, és a létező nagyfokú egyenlőtlenségek gyakorlati jellegű kezelése. A 2009-2014 évek között LEADER csoportokhoz benyújtott pályázatok benyújtása esetén meg kellett felelni a horizontális elvárásoknak, és előnybe került, aki hátrányos helyzetűeket, vagy pályakezdő fiatalok alkalmazását vállalta, azonban a LEADER kis forrásai jellemzően nem (csak néhány esetben) tették lehetővé foglalkoztatottak alkalmazását, illetve a nagyobb léptékű szociális jellegű projektek támogatását. A jogszabályok alapján ez idáig különböző eszközökkel élt a döntéshozó testület:

- bizonyos csoportok (pl. nők, munkaerő piacról kiszoruló, idősek) hátrányának felszámolása érdekében magasabb pontszámokat adott,
- a pályázati kiírásokban ösztönözte ilyen irányú tevékenységek végzését beruházó és szemléletformáló jelleggel. Pl. épületek akadálymentesítése, képzési programok megvalósítása, termelés elindítása, kistermelők, hátrányos helyzetű települések népszerűsítése.

Ezek a szempontok a 2014-2020-as időszakban is megjelennek az egyes intézkedéseknél. (Kiválasztási kritériumok)

2013-ban a Duna Összeköt Egyesület minden településén elkészültek az Esélyegyenlőségi Programok, amelyeknek a felülvizsgálata jelenleg folyamatban van. Ezek a tervek a TEIR-rendszer, valamint a közös önkormányzati hivataloknál meglévő adatbázisok alapján készültek, helyi kutatás azonban nem előzte meg őket. Konkrét kapcsolódás nem volt az elmúlt években a szociális és vidékfejlesztési területen a térségben, így gyakorlatilag az első lépéseknél tart a közösség. A partneri együttműködés akkor hatékony, ha stratégiai szinten a település, az egyes szervezetek és a benne dolgozó szakemberek szintjén is létezik egy pozitív jövőkép, mely magába foglalja az elégedetlenséget a fennálló helyzettel, és világos elképzeléssel rendelkezik a szükséges gyakorlati lépésekről, azok ütemezéséről. Ehhez elengedhetetlen az összes érintett bevonásával egy jól működő és megfelelően koordinált szakmai csoport létrehozása és működtetése, majd közös akcióterv kidolgozása. A Duna Összeköt Egyesület a 2014-20-as tervezési időszakban az esélyegyenlőség biztosításának előmozdítására a következő tevékenységeket tervezi: a meglévő helyi közösségi-és egyéni erőforrások, tudások feltárása, a helyi aktív, változást akaró meghatározó civil szervezetek és települési kulcsfigurák, aktivizálása, képzése. Közös eltervezett akciók, cselekvések megvalósítása, melyeken már a célcsoport személyes megszólítása, mentorálása, személyre szóló segítése történik. A hátrányos helyzetűek felzárkóztatása nagy humánerőforrás igényű, egyszerre több terület szakmai tapasztalatára van szükség egy időben. A mélyszegénységben élők helyzetének változtatása éppen azért sikertelen, mert nincs meg a megfelelő szinteken a partnerség, az együttműködés, az átfogó koncepció. Ezért az első lépés a szakemberek, a térség valamennyi érintett szereplőjének hálózatban való összefogása, közös koncepció kidolgozása a valós adatok, valós állapot alapján. Ezután következhet a célcsoport személyes megkeresése, elsősorban szemléletformálása, majd lehetőségeik megkeresése egyénre (családra) szabottan. Az esélyegyenlőség kiemelt kezelése érdekében a Helyi Fejlesztési Stratégiai önálló intézkedést tartalmaz erre a területre az mellett, hogy minden intézkedésnek szerves része az esélyegyenlőség biztosítása, ösztönzése.

5.2 Környezeti fenntarthatóság

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia a helyi társadalmi igények és elvárások alapján kerül kialakításra, így természetes, hogy a dokumentum teljes egészében a vidéki lakosság aktuális problémáira próbál megoldást keresni és a vidéki társadalom és gazdaság még élő értékeinek megmentésén túl a helyi közösségek már eltűnő együttműködési hajlandóságát hivatott újjáéleszteni. Hozzájárul helyi szinten a környezeti, gazdasági és társadalmi fenntarthatóság alapelveinek megóvásához, azáltal, hogy értékes örökségként kezeli a térség egyedülálló természeti és mezőgazdasági adottságait, továbbá segíti a térség termék és nyersanyag, energia behozatalának kiváltását. Hozzájárul a globális fenntarthatósághoz, az éghajlatváltozás megelőzése, a biológiai sokféleség megőrzése, a klíma reziliencia fejlesztése, valamint a vízkészletek és a termőterületek megóvása terén. Elősegíti a földhasználat strukturális problémáinak megoldását, a környezetkímélő, természet-megőrző mezőgazdasági szerkezetváltást.

Elősegíti a vidéki életmód értékeinek megismerését, a kultúra és a hagyományok sokféleségének megőrzését, támogatja a kulturális örökség részét képező építészeti, régészeti, néprajzi, településszerkezeti és táji értékek fennmaradását, óvja a vidék biológiai sokféleségét és a térség kivételesen magas minőségű környezeti állapotát. Segíti a helyi termékekkel kapcsolatos fogyasztói magatartás javítását és a fenntartható fogyasztási szokások elterjesztését, a helyi termék-előállítás, mint gazdaságfejlesztési potenciál felkarolását, valamint az előállítói és fogyasztói oldal egymásra találását. A stratégia fő irányvonala a vonzó vidéki világ megteremtése, a vidéki életmód javításának elősegítése, a vidék népességmegtartó- és vonzerejének javítása.

A Duna Összeköt Egyesület vidékfejlesztési koncepciójának fontos pillére a természeti értékek védelmének, bemutathatóságának támogatása, a biológiai sokféleség, a genetikai állomány és a természetes térszerkezet megőrzése, mely tevékenységek a stratégia intézkedéseiben kiemelt jelentőséget kaptak.

A fenntartható életmóddal, fogyasztási szokásokkal kapcsolatos viselkedésminták elterjesztése a támogatott rendezvényeken és előadásokon, elősegíti a helyi értékrendek újjáélesztését, újradefiniálását, ezen kívül jelentősen hozzájárulhat a környezet állapotának megőrzéséhez, a nem megújuló erőforrások igénybevételének, a nyersanyagok és energiahordozók mennyiségének, a szállítási és raktározási igények, a kedvezőtlen mezőgazdasági hatások és szennyezések kibocsátásának minimalizálásához.

Valamennyi meghirdetett intézkedés esetében elvárás az értékvédő gazdálkodás a megújuló erőforrások használata, a gazdálkodási tevékenységek során a környezeti eltartó-képesség és a helyi természeti adottságok figyelembevétele.

Röviden összefoglalva, a HFS alapfeladata és legfőbb értéke az, hogy megteremtse a vidéki lakosság számára a megfelelő megélhetési körülmények elérését, megtanítsa a helyi társadalmat ezek kihasználására, a helyi sajátosságok és értékek megbecsülésére, a térség lehetőségeinek fenntartható kihasználására és a vidéki értékrendek, a vidéki öntudat újjáélesztésére. A stratégia megvalósítása elősegíti az ágazati integrációt, a fenntartható közlekedéspolitika, fenntartható energiapolitika, az ökológiai szemléletű tájgazdálkodás érvényre juttatásán keresztül.

A vidéki életminőség javítása szempontjából a helyi gazdaság kisléptékű, fenntartható fejlesztése elősegíthető a helyi piacra jutás, a közösségi önellátás, a helyi élelmiszer-termelést és forgalmazás támogatásán keresztül. A felsorolt eszközök elősegítik a helyben foglalkoztatást, a helyi kisvállalkozások fejlődését, a családi, kisközösségi gazdálkodási formák elterjesztését, támogatják a falusi életmód, a hagyományokon alapuló megélhetési formák térnyerését.

A vidék egykor európai hírű mezőgazdaságának megmentése érdekében támogatni kell az innovációt, az innovatív gazdálkodási technikák elterjesztését, a minőségi agrártermelést, ezen belül a sajátos értékesítésű, egyedi minőségű termékek előállítását a magas hozzáadott értéket előállító gazdálkodási formák, az anyag- és energiatakarékos, tudásalapú termelés és fogyasztás preferálásával.

A HFS intézkedései elősegítik a gazdasági társaságok, az önkormányzatok és a civil szervezetek, sőt a háztáji gazdaságok termelő tevékenységének javításával a termék-előállítók életben maradását növelik a termékek sokszínűségét, melyek a helyi igények ellátását igyekeznek kielégíteni.

A vidéki gazdaság szétmorzsolódásának és a vidéki életminőség romlásának okai jórészt a helyi társadalom megosztottságában, a lakosság összetartó erejének megszűnésében, az együttműködési hajlandóság csökkenésében keresendők.

Így a vidékfejlesztési stratégiának szintén összpontosítania kell a vidéki lakosság társadalmi megújulására vidék fenntartható fejlesztése, valamint a vidéki térségek leszakadásának mérséklése érdekében.

Az alapvető helyi értékrendek helyreállításához, a vidéki lakosság helyi identitásának megmentéséhez, újbóli kialakításához szükséges a helyi adottságok megismerése és megbecsülése, a helyi értékek megóvása, ezek segítségével a vidéki lakosság társadalmi megújulása.

A társadalmi megújulásnak viszont alapfeltétele a vidéken élők megélhetésének javítása, szegénység leküzdése, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása, a nők, gyermekek, idősek, fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítása.

A helyi fejlesztés egyik fő irányvonala a gazdálkodást támogató helyi szellemi kapacitások, szolgáltatások kiépítése, az élelmiszertermelő és fogyasztó egymásra utaltságának felismertetése, a gazdaközösségek és a helyi társadalom kapcsolatának javítása, valamint az erőforrások értékvédő, takarékos, hosszú távú szempontokat szem előtt tartó gazdálkodásának megvalósítása.

A felsorolt irányvonalak betartásával a LEADER szervezet ösztönzi a helyi társadalom, az érintett helyi közösség, a gazdasági, a civil és szakmai szervezetek részvételét a vidékfejlesztési döntésekben, támogatja a vidéki civil társadalom önszerveződését és fejlődését ezzel érve el a térség környezeti gazdasági és társadalmi fenntarthatóságokhoz kapcsolódó céljait.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása

A Duna Összeköt Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiájának minden intézkedése elősegíti a társadalmi munkamegosztás és a fenntartható társadalom helyi szintű megvalósítását. A helyi termék előállításának ösztönzése a lakosság jobb ellátása mellett a turisztikai kínálat bővülését is célozza, valamint alternatív jövedelemforrást biztosít a jelenlegi álláskereső, közfoglalkoztatásban résztvevő, kényszervállalkozó vagy esetleg inaktív célcsoportoknak. A helyi identitás fejlesztését célzó intézkedések növelik a helyi közösségek együttműködését lehetővé tevő kapcsolati tőkét; ezzel javítják a helyi gazdasági potenciált valamint bővítik a turisztikai jelentőséggel bíró értékek körét.

Fontos és egyedi megközelítés azon térségi induló vállalkozások támogatása a szolgáltatási szektorban, melyek számára az alapvető feltételek sem adottak tevékenységeik végzéséhez (tevékenység végzéséhez szükséges eszközök, pénz hiánya miatti munkaerő deficit, elégtelen vagy hiányzó marketingtevékenység miatti teljes ismeretlenség, kapcsolati tőke hiánya), így a más operatív programok által kínált fejlesztési lehetőségekkel sem tudnak élni. Ugyan ezen megfontolásból

kívánjuk támogatni a térségre egyedileg jellemző hagyományos-, és kézműves termékek, élelmiszerek piacra jutását, hozzásegítve ezzel pályázóinkat a további fejlődéshez (pl.: VP további forrásaiból). Természeti értékeinkre építve, kitörési pontként kezeljük a turisztikai beruházásokat. Kiemelten fontosnak tartjuk a turizmushoz kapcsolódó termékek, szolgáltatások, látnivalók olyan módon történő népszerűsítését, mely lehetőséget biztosít a minél hosszabb itt tartózkodásra a turisták részére, melyek hozzájárulhatnak a megyei turisztikai célok megvalósulásához, a peremfeltételek fejlesztésével később lehetővé válnak komplexebb, átfogóbb turisztikai célok megvalósításai (megyei, térségi), érdekszervezeti tömörülések. Fontosnak tartjuk HFS-ünkben a működési területünkön működő non-profit szervezetek számára olyanfajta támogatások elérhetővé tételét, melyek felhasználásával nagyobb nyilvánosságot kapnak programjaik, továbbá nem csak közvetlen (tárgyasult) formában jelentkeznek fejlesztési eredmények, hanem a térségi társadalom általános állapotának javulásához járulnak hozzá.

7. A stratégia beavatkozási logikája

7.1 A stratégia jövőképe

Helyi gazdasági együttműködések számának növekedése, a térségi termékek előállítása és egyben piacra jutása, a szolgáltatások fejlődése, valamint turisztikai erőforrásokon alapuló hálózatosodás kialakulása által virágzásnak indulnak az élhető vidéki települések.

7.2 A stratégia célhierarchiája

Jövőkép

A HFS megvalósulása során a gazdasági fejlődés egyik fő motorja a hálózati együttműködések kialakulása, és fejlődése, melynek alapja a térségre jellemző termékek előállítása. A nyersanyagok értékesítését mindinkább háttérbe szorítja a magasabb hozzáadott értéket képviselő termékek előállítása. Fontos a térségben a meglévő, és a hiányzó szolgáltatások fejlesztése is.

A turisztikai potenciál jobb kihasználásának szintén alapkövetelménye a szolgáltatók közötti gazdasági alapokon nyugvó együttműködések kialakulása.

Fontos cél a területi különbségek mérséklése.

	Átfogó cél(ok)
1.	A helyi termékek előállításának és piacra juttatásának támogatása, a helyi gazdaság élénkítése, a helyi foglalkoztatottság javítása, valamint a szolgáltatások és a turizmus fejlesztése, hálózati együttműködések kialakulásának támogatása.
2.	A helyi identitás és a népességmegőrző képesség fejlesztése, a társadalmi integráció megerősítése, a kisebbségi, a természeti, kulturális és gazdasági hagyományok bemutathatóságának megteremtésén keresztül.
3.	A térségen belül megfigyelhető területi különbségek mérséklése.

Sz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célértékek
1.	Szélesebb helyi termék- és szolgáltatói skála, és értékesítési lehetőségek.	A támogatott projektek által létrehozott új munkahelyek száma (db): Piacképes helyi termékek megjelenése (db):	2 5
2.	Térségi szereplők közötti együttműködések, hálózatosodások kialakulásának elősegítése, térségen kívüli, külföldi „jó gyakorlatok” átvételével is.	Térségi szereplők közötti gazdasági alapokon működő együttműködések száma (db): Az együttműködésekben résztvevő partnerek száma (db):	2 10
3.	Helyi identitás megőrzése a közösségi szintek felszerelésén és tartalommal való megtöltésén, a nemzeti tradíciók, természeti, sport, kulturális és gazdasági értékek megőrzésén és bemutathatóságának fejlesztésén keresztül	A rendezvényeken, képzéseken résztvevők száma: A fejlesztésekkel érintett lakosság száma:	2000 fő 10 000 fő

	Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá					
		1.	2.	3.			
1.	Helyi termékek előállításának és piacra jutásának támogatása.	X	X				
2.	Mikrovállalkozások támogatása.	X	X				
3.	Rendezvények támogatása.			X			
4.	Civil szervezetek támogatása.		X	X			
5.	Turisztikai attrakciók, szálláshelyek, turisztikai együttműködések támogatása.	X	X	X			

A választott célok szöveges indoklása:

A térség fejlődésében hangsúlyos tényező a helyi termékek előállítása, és piacra jutása. A kissé egysíkú szántóföldi növénytermesztés is átalakulhat, ha megfelelő feldolgozó kapacitások épülnek ki az akciócsoport területén. (HFS SWOT/Erősségek/4. 5. 9. pont; HFS SWOT/Gyengeségek/2-5. 11. pont.) Az erőmű-bővítésnek az élelmiszerpiacon keresletfokozó hatása lesz, amire a felkészülést már most meg kell kezdeni. (HFS 4.5 fejezet utolsó bekezdése)

A térségben működő szolgáltatók, mikrovállalkozások általában a túlélésért küzdenek, így jelentős fejlesztéseket nem tudnak önerőből elvégezni. (HFS SWOT/Erősségek/17. pont; HFS SWOT/Gyengeségek/21. pont) Szükséges a kis összegű, főként eszközbeszerzésre irányuló fejlesztéseket LEADER forrásból támogatni.

A civil szervezetek fontos szerepet töltenek be egy-egy település életében. (HFS SWOT/Erősségek/15. pont) Mivel ezek általában nem végeznek gazdasági tevékenységet, így működésüket, fejlesztéseiket csak pályázati forrásból tudják finanszírozni. (HFS SWOT/Gyengeségek/16. pont.) A településen belüli, és a települések közötti kommunikáció fejlesztésében, együttműködések, együttgondolkodás

kialakításában is jelentős szereppel bírnak. (gyakran jelentősebbel, mint a települési önkormányzatok.

A térség turisztikai potenciálja nagyrészt még kihasználatlan. (HFS 4.1 pont 5. alpont utolsó 2 bekezdése, HFS SWOT/Erősségek/6-13. pont; HFS SWOT/Lehetőségek/6-8, 10, 13-14. pont) Ennek oka a „kiépített” attrakciók szűkössége, valamint a marketing tevékenység elégtelensége. (HFS SWOT/Gyengeségek/6, 7, 13. pont.)

Mind a gazdasági, mind a társadalmi szférában fontos, hogy a fenntarthatóságot preferáljuk. Ennek egyik alapvető pillére a kölcsönös előnyökön alapuló, munkamegosztást is magában foglaló együttműködések kialakítása, erősítése.

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

1. számú intézkedés

1. Az intézkedés megnevezése:

Helyi termékek előállításának és piacra jutásának támogatása

2. Specifikus cél:

Szélesebb helyi termék- és szolgáltatói skála, és értékesítési lehetőségek.

Térségi szereplők közötti együttműködések hálózatosodások kialakulásának elősegítése, térségen kívüli, külföldi „Jó gyakorlatok” átvételével is.

3. Indoklás, alátámasztás:

Több településen dolgozik kézműipari és kisipari tevékenységet végző iparművész. (SWOT/Erősségek/4. pont) Általánosan elmondható, hogy eszközeik elavultak, hiányosak, műhelyeik leromlott állapotúak, piacra jutásuk nehézkes. A térségben magas az őstermelők és egyéb mezőgazdasági kistermelők száma. Tevékenységük az általános termékek termelése, helyi speciális termékek előállításával kevesen foglalkoznak. Egy-egy településen a növénytermesztéssel összefüggésben előfordul zöldség, gyümölcsstermesztés, (SWOT/Erősségek/5. pont) ezen kívül hús, baromfi és tej feldolgozás, jelentősebb a méz készítmények előállítása és a borkészítés. (SWOT/Erősségek/9.pont) A helyi terméket előállító emberek nagy része a HACs területén él. Az elmúlt időszakban megnövekedett számban érkeztek be kérelmek a tevékenységek fejlesztése érdekében. A helyi termék előállítás támogatása, a helyi gazdaság erősödését eredményezi, így továbbra is szükséges a helyi termékek előállításának és piacra juttatásának támogatása.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Az intézkedés támogatja a feldolgozott annex I termékek előállítói számára a technikai és a termeléshez szükséges infrastrukturális adottságok létrehozását, ezekhez kapcsolódóan épület-felújítást, bővítést, korszerűsítést, megújuló energiát hasznosító berendezések beépítését, a magas minőségű és feldolgozottsági fokú termékek előállítását szolgáló eszközbeszerzéseket, és piacra jutást segítő marketing tevékenységeket.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Az intézkedés keretein belül kizárólag annex I terméknek, vagy kézműves terméknek minősülő termékek előállítására, illetve ezeknek piacra jutását támogató tevékenységek végzésére igényelhető támogatás.

Az intézkedés keretében elsődleges mezőgazdasági termék előállítás esetében induló (40 év feletti) vagy a 3000 STÉ alatti mezőgazdasági termelőnek minősülő

mikrovállalkozás, őstermelő fejlesztése támogatható. A 3000 EUR $\leq$ STÉ $\leq$ 6000 EUR esetén a nem főállású őstermelő, egyéni vállalkozó, társas vállalkozás.

6. A jogosultak köre:

Mikrovállalkozások,
 Őstermelők,
 Önálló tevékenységet végző magánszemélyek,
 Természetes személyek
 Önkormányzatok

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági feltételek: a Duna Összeköt Egyesület területén székhellyel, telephellyel rendelkező mikrovállalkozás, lakóhellyel rendelkező őstermelő, önálló tevékenységet végző magánszemély, természetes személy, önkormányzat.

Alapvető kritériumok: kizárólag a fogalommagyarázat szerinti helyi termék, kézműves termék előállítását, piacra-juttatását szolgáló tevékenységek támogathatók.

Értékelési szempontok:

Előnyben részesül az a pályázat, amelyben vállalják legalább egy hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatását.

Előnyben részesül az a pályázat, amelyben a 105/2015 (IV. 23.) Korm. rendelet szerint kedvezményezett, vagy átmenetileg kedvezményezett településen valósítják meg beruházását.

Előnyben részesül az a pályázat, ahol a beruházását termelői csoport tagjaként valósítják meg, vagy a fejlesztés során ilyen tagságot hoznak létre.

Előnyben részesül az a pályázat, ahol megújuló energiát hasznosító berendezések beépítését hajtják végre.

Speciális feltételek: a természetes személynek vállalnia kell, hogy az első kifizetési kérelem benyújtásának időpontjáig önálló tevékenységet végző magánszemélyként nyilvántartásba veteti magát.

A természetes személynek, őstermelőnek, önálló tevékenységet végző magánszemélynek nem kell vállalnia, hogy az első kifizetési kérelem benyújtásának időpontjáig egyéni vállalkozóként nyilvántartásba veteti magát.

Fogalommagyarázat:

Helyi termék: a helyben megtermelt, vagy összegyűjtött alapanyagokból, helyben kialakult eljárások, receptek alkalmazásával, nem nagyüzemi keretek között előállított, esetleg csomagolásokban is helyi anyagokat, helyi kulturális elemeket felhasználó termék.

Kézműves termék: helyi alapanyagokból, vagy jelentős helyi élőmunka ráfordítással készülő termék.

8. Tervezett forrás:

- Támogatási keretösszeg: 75 000 000 Ft
- Támogatási intenzitás: 50 %
- Projekt méret korlátai: 200 000 - 4 999 999 Ft
- Támogatás módja: Hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2016. II. félév-2019. II. félév

10. Kimeneti indikátorok:

- A támogatott projektek száma (db)
50 db
- A támogatott kedvezményezettek szám:
 Őstermelők: 10 db
 Mikrovállalkozások: 20 db
 Természetes személyek: 10 db
 Önkormányzatok: 10 db

2. számú intézkedés

1. Az intézkedés megnevezése:

Mikrovállalkozások támogatása

2. Specifikus cél:

Szélesebb helyi termék- és szolgáltatói skála, és értékesítési lehetőségek.

3. Indoklás, alátámasztás:

A térségben jelentős számú mikro és kisvállalkozás folytat gazdasági tevékenységet (SWOT/Erősségek/23. pont). A gazdaság ezen ágában számos szakterület megtalálható az érintett településeken, mind az ipari, mind a szolgáltató szektor területén (pl. asztalosipari vállalkozás, autószereléssel foglalkozó vállalkozás). A gazdasági válság következményeként több vállalkozás tönkrement, kénytelen volt létszámot csökkenteni, jelenleg csak vegetál. A térségben elsősorban a kistelepülésekre jellemző a kényszervállalkozások létrehozása (SWOT/Gyengeségek/17. pont), mivel az itt élők nem látnak más megoldást munkanélküli helyzetükre, ezekre a vállalkozásokra az önfoglalkoztatás, az alacsony szintű termelékenység és a tőkehiány a jellemző. (SWOT/Gyengeségek/18. pont) A vállalkozások jövedelemtermelő és foglalkoztatási szerepének erősítésével csökkenthető a szociális és gazdasági hátrányokat eredményező inaktivitás és munkanélküliség. Javul a térség jövedelemtermelő képessége, nő a foglalkoztatás. Erősödik a térségi gazdasági pozíciója, javulnak a vállalkozások működési feltételei. A térségi mikrovállalkozások kismértékű támogatása, az ágazati operatív programokból nem lehetséges, így szükséges számukra a könnyen hozzáférhető támogatások biztosítása.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Az intézkedés támogatja a helyi gazdasági szereplők termelő tevékenységén és együttműködésén alapuló gép- és eszközbeszerzést, kis léptékű infrastruktúrafejlesztést, kis léptékű telephelyfejlesztést, épület felújítást és fejlesztést, illetve technológiafejlesztést, megújuló energiát hasznosító berendezések beépítését. A támogatható termékek köre: non-annex termékek.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Az intézkedés keretein belül kizárólag az a fejlesztés részesülhet támogatásban, amely innovativitása, vagy együttműködő jellege, illetve multiplikátor hatása révén, gazdasági hatását tekintve valamilyen hozzáadott értéket képes felmutatni.

A VP 6.2.1 és VP. 6.4.1 intézkedésekben a mezőgazdasági profilú vállalkozások, nem mezőgazdasági tevékenységének támogatása és diverzifikálása lehetséges. Jelen kiírás a szolgáltató ágazatokban és áruterelő ágazatokban működő, nem mezőgazdasági tevékenységet végző gazdasági, és társadalmi vállalkozások számára vehető igénybe.

A GINOP 1.2.2 intézkedés esetén kötelező elem az eszközbeszerzés, jelen kiírásban nem. Továbbá nem feltétel, hogy a vállalkozás éves átlagos statisztikai állományi létszáma a támogatási kérelmek benyújtását megelőző legutolsó lezárt, teljes üzleti évben, minimum 1 fő legyen.

GINOP 1.2.1 intézkedéstől eltérően, a maximális támogatási összeg 2 500 000 Ft.

6. A jogosultak köre:

Mikrovállalkozások,
Magánszemélyek

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági feltételek: a Duna Összeköt Egyesület tervezési területén székhellyel, telephellyel, lakhellyel rendelkező mikrovállalkozás, magánszemély.

Alapvető kritériumok: Nem támogatható a már működő mikrovállalkozás fejlesztése, amely vállalkozás árbevételenek legalább 50%-a mezőgazdasági tevékenységből származik.

Értékelési szempontok: Előnyben részesül az a pályázat, amelyben vállalják legalább egy hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatását.

Előnyben részesül az a pályázat, amelyben a 105/2015 (IV. 23.) Korm. rendelet szerint kedvezményezett, vagy átmenetileg kedvezményezett településen valósítják meg beruházását.

Előnyben részesül az a pályázat, ahol a beruházását termelői csoport tagjaként valósítják meg, vagy a fejlesztés során ilyen tagságot hoznak létre.

Előnyben részesül az a pályázat, ahol megújuló energiát hasznosító berendezések beépítését hajtják végre.

Speciális feltételek:

Fogalommagyarázat: -

8. Tervezett forrás:

- a. Támogatási keretösszeg: 125 000 000 Ft
- b. Támogatási intenzitás: 50 %
- c. Projektméret korlátai: 200 000 -2 500 000 Ft
- d. Támogatás módja: Hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2016. II. félév-2019. II. félév

10. Kimeneti indikátorok:

- a. Támogatott projektek száma: 70 db
- b. Támogatott kedvezményezett:
- Mikrovállalkozások: 60 db
- Magánszemély: 10 db

3. számú intézkedés

1. Az intézkedés megnevezése:

A lakosság életminőségének javítását célzó programok támogatása.

2. Specifikus cél:

Helyi identitás megőrzése a közösségi színterek felszerelésén és tartalommal való megtöltésén, a nemzeti és kulturális értékek megőrzésén és bemutatásának fejlesztésén keresztül

3. Indoklás, alátámasztás:

A térségben még meglévő népi hagyományok megőrzésének (SWOT/Erősségek/12. pont) egyik fontos feltétele azok bemutatásának lehetősége. A települési rendezvények erre kiváló fórumok. A rendezvényekhez kapcsolódóan a helyi termékek értékesítésére is lehetőség kínálkozik. A rendezvények egyben turisztikai vonzerőt is jelentenek.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Támogatás vehető igénybe a közösségi gondolkodás, a helyi identitástudat erősítése, a lakosság életminőségének javítása, a helyi hagyományok, szokások felelevenítése, megjelenítése érdekében bemutatók, kiállítások, kulturális rendezvények, programsorozatok, művészeti előadások, kiállítások szervezésére; nemzeti és etnikai közösségi programok, hagyományőrző vagy hagyományteremtő rendezvények, fesztiválok, falunapok, szervezésére; táborok szervezésére; a programok népszerűsítésére marketing tevékenységgel.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Az ágazati operatív programokban, valamint hazai támogatási rendszerekben nem található helyi identitás fejlesztése alapuló rendezvények támogatása, így az intézkedés lehatárolása nem szükséges.

Az intézkedés a helyi termékek előállításán alapuló piacépes gazdaság kialakításának és a helyi identitás fejlesztésén alapuló térségi népességmegtartó törekvések kiegészítésére szolgál.

6. A jogosultak köre:

Települési önkormányzatok

Civil szervezetek

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági feltételek: a Duna Összeköt Egyesület tervezési területén székhellyel vagy telephellyel rendelkező nonprofit szervezet, települési önkormányzat.

Speciális feltétel:

- A rendezvény hozzájárul, a helyi akciócsoport területének kulturális értékeinek megőrzéséhez, vagy újak teremtéséhez, bemutatásához.
- Ha a rendezvény egyszeri, akkor az igényelhető támogatás maximális összege 500 000 Ft, ha két egymást követő évben is megrendezésre kerül, akkor 1 000 000 Ft.

8. Tervezett forrás:

- a. A támogatás keretösszege: 13 000 000 Ft
- b. Támogatási intenzitás: 75%
- c. A projektméret korlátai: 500 000 Ft – 1 000 000 Ft
- d. A támogatás módja: Hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2017. I. félév – 2020. II. félév

10. Kimeneti indikátorok:

- a. A támogatott projektek száma (db): 13
- b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (vállalkozás, önkormányzat, civil szervezet) (db)
- Civil szervezet: 4
- Települési Önkormányzat: 9

4. számú intézkedés**1. Az intézkedés megnevezése:**

Civil szervezetek támogatása működési céljaik megvalósítása érdekében.

2. Specifikus cél:

Helyi identitás megőrzése a közösségi színterek felszerelésén és tartalommal való megtöltésén, a nemzeti és kulturális értékek, természeti, sport, kulturális és gazdasági értékek megőrzésén és bemutatathatóságának fejlesztésén keresztül

3. Indoklás, alátámasztás:

Egy település életében meghatározó szereppel bírnak a civil szervezetek (SWOT/Erősségek/15. pont). Számos olyan feladatot látnak el, mellyel fejlesztik a helyi identitástudatot, hozzájárulnak az élhető település kialakulásához.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Támogatás vehető igénybe a közösségi gondolkodás, a helyi identitástudat erősítése érdekében a civil szervezetek működéséhez szükséges berendezési tárgyak, gépek, eszközök beszerzésére és a szervezeteknek helyet adó épületek, helyiségek felújítására, korszerűsítésére, szemléletformáló rendezvények, előadások tartására.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Az ágazati operatív programokban, valamint hazai támogatási rendszerekben nem található helyi identitás fejlesztésére irányulóan civil szervezetek támogatása, így az intézkedés lehatárolása nem szükséges.

6. A jogosultak köre:

Civil szervezetek

Egyházak

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági feltételek: a Duna Összeköt Egyesület tervezési területén székhellyel vagy telephellyel rendelkező nonprofit szervezet, vagy egyház

A civil szervezetek forráshiánnyal küszködnek, így a 25% önrész sok esetben lehetetlenné tenné a beruházást.

Értékelési szempontok: Előnyben részesül az a pályázat, amelyben vállalják legalább egy hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatását.

Előnyben részesül az a pályázat, amelyben a 105/2015 (IV. 23.) Korm. rendelet szerint kedvezményezett, vagy átmenetileg kedvezményezett településen valósítják meg beruházását.

Előnyben részesül az a pályázat, ahol megújuló energiát hasznosító berendezések beépítését hajtják végre.

8. Tervezett forrás:

- a. A támogatás keretösszege: 50 000 000 Ft
- b. Támogatási intenzitás:
 - Civil szervezetek: 100%
 - Egyházak: 75%
- c. A projektméret korlátai: 200 000 Ft – 1 000 000 Ft
- d. A támogatás módja: Hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2016. II. félév – 2019. II. félév

10. Kimeneti indikátorok:

- a. A támogatott projektek száma (db): 70
- b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (vállalkozás, önkormányzat, civil szervezet) (db)
 - Civil szervezet: 60
 - Egyház: 10

5. számú intézkedés

1. Az intézkedés megnevezése:

Turisztikai attrakciók, szálláshelyek, turisztikai együttműködések támogatása.

2. Specifikus cél:

Térségi szereplők közötti együttműködések, tematikus turisztikai útvonalak, szolgáltatáscsomagok kialakításának támogatása, hálózatosodások kialakulásának elősegítése Térségi, térségek közötti és határokon átívelő gazdasági, kulturális és idegenforgalmi kapcsolatok kialakítása.

3. Indoklás, alátámasztás:

A térség jónak mondható turisztikai potenciáljának (SWOT/Erősségek/7. pont) jobb kihasználása érdekében szükséges a szolgáltatások fejlesztése. Fontos a szektoron belüli, és a szektorok közötti együttműködések kialakítása (SWOT/Gyengeségek/14. pont), hiszen az egyes települések önálló szolgáltatói nem tudják hosszabb időre a térségben tartani az ide érkező turistákat

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Támogatás vehető igénybe turisztikai szálláshelyek kialakítására, fejlesztésére, a szálláshelyhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére, kapcsolódó kisléptékű infrastruktúra fejlesztésére, megújuló energia hasznosítására, parkosításra, tereprendezésre illetve szálláshelyhez nem feltétlenül kötött alkalmi falusi, agroturisztikai, ökoturisztikai, borturisztikai, lovas turisztikai, horgász turisztikai, vadász turisztikai, kerékpáros turizmushoz kapcsolódó, vízi turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások kialakítására, fejlesztésére, parkosításra, tereprendezésre. A fejlesztéshez kapcsolódó eszközbeszerzésre, a tevékenységhez kapcsolódó marketing tevékenységre.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

A GINOP- 1.3.4-15 "Turisztikai szervezetek (TDM) fejlesztése pályázati kiírás, csak 10.000 vendégéjszaka fölötti térségekre vonatkozik.

GINOP- 7.1.2-15 "Aktív turisztikai hálózatok infrastruktúrájának fejlesztése" kiírás kiemelt projekteket támogat, előzetes kormány döntés alapján.

GINOP- 7.1.7-16 "Kulturális tematikus hálózatok fejlesztése" több megye (min 3) határán átívelő fejlesztés támogatható, országos és/vagy nemzetközi jelentőségű fejlesztések.

TOP- 1.2.1 "Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés" a városi térségekre fókuszál, kivéve a lovas turizmust, mely lehetőséget a tervezési területen kiegészítő jelleggel kívánunk igénybe venni.

VP- 6.2.1 "Nem mezőgazdasági tevékenységek indítása" a vidéki térségekben működő mezőgazdasági termelők nem mezőgazdasági tevékenységének indítását támogatja

VP- 6.4.1 "Nem mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése" A vidéki térségekben a mezőgazdasági vállalkozások induló vagy már működő nem mezőgazdasági tevékenységeinek továbbfejlesztése kerül támogatásra. A támogatás csak beruházásra vehető igénybe.

6. A jogosultak köre:

Települési önkormányzatok

Civil szervezetek

Mikrovállalkozások

Magánszemélyek

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági feltételek: a Duna Összeköt Egyesület tervezési területén székhellyel vagy telephellyel rendelkező nonprofit szervezet, települési önkormányzat, mikrovállalkozás, bejelentett lakóhellyel rendelkező önálló tevékenységet végző magánszemély, természetes személy.

Értékelési szempontok: Előnyben részesül az a pályázat, amelyben vállalják legalább egy hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatását.

Előnyben részesül az a pályázat, amelyben a 105/2015 (IV. 23.) Korm. rendelet szerint kedvezményezett, vagy átmenetileg kedvezményezett településen valósítják meg beruházását.

Előnyben részesül az a pályázat, ahol megújuló energiát hasznosító berendezések beépítését hajtják végre.

Az értékelés során plusz pontot kap az a pályázó, aki a beruházás során együttműködést hoz létre a térségben működő más szolgáltatókkal, helyi termék előállítókkal.

Speciális feltétel:

- Falusi szálláshely létesítése, vagy fejlesztése esetén a beruházó vállalja, hogy az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig megszerzi a legalább 3 napraforgós minősítést
- A természetes személynek vállalnia kell, hogy az első kifizetési kérelem benyújtásának időpontjáig önálló tevékenységet végző magánszemélyként nyilvántartásba veteti magát.
- A természetes személynek, őstermelőnek, önálló tevékenységet végző magánszemélynek nem kell vállalnia, hogy az első kifizetési kérelem benyújtásának időpontjáig egyéni vállalkozóként nyilvántartásba veteti magát.

8. Tervezett forrás:

a. A támogatás keretösszege: 62 550 000 Ft

b. Támogatási intenzitás:

- Nem jövedelemtermelő beruházás esetén: 75%

- Jövedelemtermelő beruházás esetén: 50%

c. A projektméret korlátai: 200 000 Ft – 4 999 999 Ft

d. A támogatás módja: Hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2017. I. félév – 2020. II. félév

10. Kimeneti indikátorok:

- a. A támogatott projektek száma (db): 30
- b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (vállalkozás, önkormányzat, civil szervezet) (db)
- Civil szervezet: 3
- Települési Önkormányzat: 8
- Mikrovállalkozás: 10
- Magányszemély: 9

8.2 Együttműködések

- a. Turisztikai együttműködések
 - a. Csatlakozás a Borok Vizek Kúriák Zöld Út hálózathoz
 - b. Külföldön már működő helyi termékeken, és turisztikai adottságokon alapuló komplex csomagok megismerése, és adaptálása
 - c. A megkezdett térségek közötti együttműködések folytatása, bővítése
 - d. A térség turisztikai szempontból potentált településkörével szeretnénk csatlakozni a Bejárható Magyarország, a Mária Zarándokút kezdeményezésekhez.
- b. Gazdasági együttműködések
 - a. A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) keretein belül kívánunk együttműködést kialakítani a Tolna Megyei Önkormányzattal a megyei foglalkoztatási paktum segítségével a helyi termékek előállításának és piacra-juttatásának támogatására.
 - b. A helyi termékek értékesítését elősegítő projekt
 - c. Létre kell hozni egy együttműködést a térség mezőgazdasági termelői között, mely lehetővé teszi a már meglévő kapacitások optimális kihasználását, valamint elkerülhetővé teszi a „pangó kapacitások” kiépítését. Az együttműködés elősegítheti a beszerzések, és értékesítések összehangolásával a magasabb profit elérését.

1. Specifikus cél:

Együttműködési terveink, az alábbi (összes) specifikus céljaink elérését támogatják:

1. A helyi termék előállításán és piacra jutásán alapuló versenyképes helyi gazdaság megerősítése.
2. Térségi szereplők közötti együttműködések, tematikus turisztikai útvonalak, szolgáltatáscsomagok kialakításának támogatása, hálózatosodások kialakulásának elősegítése
3. Helyi identitás megőrzése a közösségi szinterek felszerelésén és tartalommal való megtöltésén, a nemzetiségi tradíciók, természeti, kulturális és gazdasági értékek megőrzésén és bemutathatóságának fejlesztésén keresztül
4. Térségi, térségek közötti és határokon átvívelő gazdasági, kulturális és idegenforgalmi kapcsolatok kialakítása.

2. Indoklás, alátámasztás:

1. A turisztikai célú együttműködési projektek a SWOT Erősségek 5-13., valamint a 18-as pontjában, valamint a Lehetőségek 5. 6. 9. 12. pontjában foglaltakra alapozva célozza meg a gyengeségek 7. 8. és 12. pontjában leírtak mérséklését, lehetőség szerint megszüntetését. A komplex csomagok kialakításával elérhetővé válik az a cél, hogy az ide érkezők ne csak néhány órát töltsenek el a térség valamely településén, hanem egy „élmény csomaggal” legyenek gazdagabbak, melyben a terület minden „íze és zamata” megtalálható. Az infrastrukturális fejlesztések hatására a térség „zöld jár-módokon” való megközelíthetősége, bejárhatósága javul.
2. A gazdasági célú együttműködések a SWOT Erősségek 1-4., a Lehetőségek 1-4., valamint 9. pontjában foglaltakra alapozva célozza meg a gyengeségek 1-5., valamint 9. pontjában leírtak mérséklését, lehetőség szerint megszüntetését. A helyi termékek előállításának, és értékesítésének támogatása javítja a térségben élők jövedelmi viszonyait, és új munkahelyeket is hozhat létre. Az együttműködések javítják a kapacitások kihasználását, lehetővé teszik a profit növelését, ami újabb fejlesztéseket generál.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

1. A HACS és munkaszervezetének jogi formája, a megalakulás dátuma, fő tevékenységi körök.

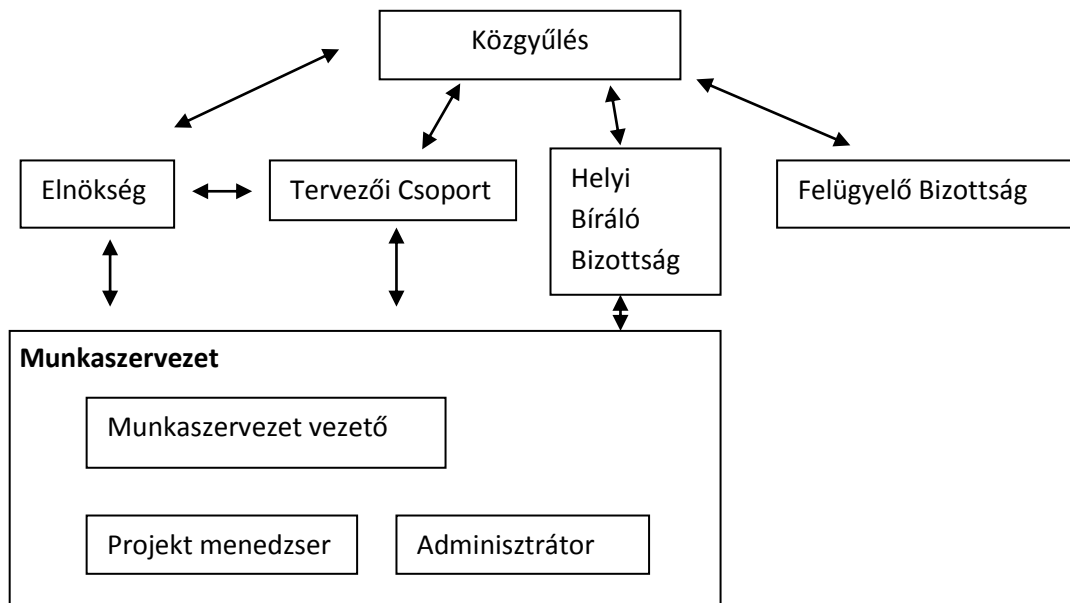
A HACS a Duna Összeköt Egyesület keretein belül működik. Az Egyesület civil szervezet. Az alakuló közgyűlés 2008. július 7-én volt, ahol a jelen lévő 56 tag kimondta az egyesület megalapítását. A Tolna Megyei Bíróság az Egyesületet a Pk.60072/2008/4/I számú határozatával vette nyilvántartásba 2008. szeptember 10-én. Az Egyesület jogi személyisége a megalakulás óta nem változott. A HACS fő tevékenysége a Helyi Fejlesztési Stratégia kialakítása, és annak megvalósításában való hathatós közreműködés. A HFS megvalósítása során a munkaszervezet munkatársai, és az Egyesület önkéntesei projektek kialakítását segítik, megvalósításukat menedzselik. Igyekeznek a térség gazdasági szereplőit, civil szervezeteit, önkormányzatait között fenntartható, szoros együttműködések kialakítani.

2. A HACS összetétele

Az Egyesület elnöksége 5 tagból áll. Az elnök Kuti Imréné, a Györkönyi Hagyományőrző Egyesület képviselője. Az alelnök Horváthné Gál Erika Németkér község polgármestere. Az elnökség tagjai Boda János (Kajdacs község polgármestere), Bach János (vállalkozó), valamint Horváth Zsolt (vállalkozó). A tervezői munkacsoportban az elnökség tagjain kívül tagja Romhányi Károly (Gerjen község polgármestere), valamint Kiss Lajos Csaba (a Dunaföldvári Sporthorgász egyesület képviselője). Az Egyesület legfőbb döntéshozó szerve a Közgyűlés. A közgyűlésben minden tag képviselőjének egy szavazata van. Az Egyesület tagsága 41 tagból áll. 13 önkormányzat (32%), 15 civil szervezet (36%), és 13 vállalkozó (32%).

Az egyesület tagozatok szerinti taglistáját a Stratégia 1. számú melléklete tartalmazza.

3. A HACS tervezett szervezeti felépítésének bemutatása



4. Az egyes szervezeti egységek, funkciók szerepének és felelősségi körének bemutatása

A Közgűlés feladatai:

- A HFS megvitatása és elfogadása
- A HFS módosítás indítványozása, megvitatása és elfogadása
- A pályázati kiírások megvitatása és elfogadása
- A pályázatok kiválasztása előtt a kiválasztási kritériumok megvitatása és elfogadása

A Tervezői csoport feladatai:

- A HFS kidolgozása, módosítása a munkaszervezettel együttműködve
- A pályázati kiírások kidolgozása a munkaszervezettel együttműködve
- A hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához a munkaszervezettel együttműködve
- A pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok kidolgozása összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a közösségvezérelt fejlesztési stratégiával, valamint a támogatás szükségességének mérlegelése, a munkaszervezettel együttműködve

Az Elnökség feladatai:

- A helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése, beleértve a projektirányítási képességeik fejlesztését is
- A HFS kidolgozása, módosítása a munkaszervezettel együttműködve
- A pályázati kiírások kidolgozása a munkaszervezettel együttműködve
- A hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához a munkaszervezettel együttműködve

- A pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok kidolgozása összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a közösségvezérelt fejlesztési stratégiával, valamint a támogatás szükségességének mérlegelése, a munkaszervezettel együttműködve

A Helyi Bíráló Bizottság feladatai:

- a Helyi Bíráló Bizottság tagjait a bírálati időszakban a Közgyűlés a rendes tagjai közül választja meg. A Bizottság 6 rendes és 3 póttagból áll. Minden tagozatból 3 tagot delegál a Közgyűlés a Bizottságba.
- a pályázatok kiválasztása során összhang biztosítása a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával, e műveleteknek az adott stratégiai és célkitűzések és célértékek eléréséhez való hozzájárulásuk révén,

A munkaszervezet feladatai:

- A helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése, beleértve a projektirányítási képességeik fejlesztését is.
- A HFS kidolgozása, módosítása a Tervezői csoporttal, valamint az elnökséggel együttműködve
- A pályázati kiírások kidolgozása a Tervezői csoporttal, valamint az elnökséggel együttműködve
- A hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához a Tervezői csoporttal, valamint az elnökséggel együttműködve
- A pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok kidolgozása összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a közösségvezérelt fejlesztési stratégiával, valamint a támogatás szükségességének mérlegelése, a Tervezői csoporttal, valamint az elnökséggel együttműködve
- A támogatási kérelmek befogadása és értékelése,
- A pályázatok kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a KÜ-hez a támogathatóság végső ellenőrzése céljából,
- A közösségvezérelt HFS és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja, és az adott stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek végrehajtása

5. A pályázatok kiválasztásával és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása

Az Egyesület legfőbb döntéshozó szerve a Közgyűlés. A Közgyűlés hatáskörébe tartozik a HFS-sel kapcsolatban: a HFS megvitatása és elfogadása; a HFS módosítás indítványozása, megvitatása és elfogadása; a pályázati kiírások megvitatása és elfogadása; a pályázatok kiválasztása előtt a kiválasztási kritériumok megvitatása és elfogadása. A KSK rendelet 34. cikk (3) b) pontjának teljesülését a HFS 1. sz. melléklet szerinti taglista alapján biztosítjuk a Közgyűlésben.

A Ptk. rendelkezései alapján a Közgyűlés hatáskörébe tartozik:

- a) az alapszabály módosítása;
- b) az éves költségvetés elfogadása;
- c) az éves beszámoló - ezen belül az ügyvezető szervnek az egyesület vagyoni helyzetéről szóló jelentésének - elfogadása;

d) az olyan szerződés megkötésének jóváhagyása, amelyet az egyesület saját tagjával, vezető tisztségviselőjével, a felügyelőbizottság tagjával vagy ezek hozzátartozójával köt;

e) a felügyelőbizottság tagjainak megválasztása, visszahívásuk és díjazásuk megállapítása;

A Közgyűlés választja meg a Helyi Bíráló Bizottságot (továbbiakban HBB) a 8.3. fejezet 4. pontjában leírtak szerint.

A HBB tagságában mindhárom szektor 2 rendes és egy póttaggal képviselteti magát. A bizottság 6 tagú. Minden tag egy szavazattal rendelkezik. A póttagok bevonása összeférhetetlenség esetén szükséges. Minden a kérelmeket érintő döntésnél mindhárom szektor 2-2 tagja szavaz. A döntés meghozatala egyszerű többséggel történik.

6. A helyi fejlesztési stratégia megvalósítását szolgáló humán erőforrás bemutatása

A helyi fejlesztési stratégia megvalósításában alkalmazotti jogviszonyban a munkaszervezet vesz részt, megbízási jogviszonyban a döntéshozó testület, illetve a tervező csoport társadalmi megbízatásban. A Duna Összeköt Egyesületnél dolgozó munkaszervezet humán erőforrása alapvető szakmai kapacitást jelent a megvalósításnál. Ugyanakkor a LEADER program közvetlen megvalósításában csupán 2-3 alkalmazott munkatárs vesz részt, mivel erre a létszámmra ad lehetőséget a LEADER fejlesztési forrásához társuló működési forrás.

Név	Jelenlegi pozíció	Képzettség/Tapasztalat/Szakterület(ek)/Készségek
Vigan Gyula	munkaszervezet vezető	Képzettség: földrajz tanár Tapasztalat: szervezetvezetés, projektmenedzsment, pályázatírás, gazdasági, civil, vállalkozói, közigazgatási, turisztikai, termelésértékesítés fejlesztés, közösségfejlesztés, szervezés, képzés, pénzügy, nemzetközi együttműködés Készségek: szervezés, irányítás, kommunikáció, megnyerő, magabiztos fellépés, flexibilis gondolkodás, jó problémamegoldó készség, folyamatszemplélet, önállóság, együttműködés, csapatszellem, kreativitás
Miczki Márton	projektmenedzser	Képzettség: közgazdász gazdálkodás szakon Tapasztalat: projektmenedzsment, pályázatírás, gazdasági, civil, vállalkozói, közigazgatási, turisztikai, termelésértékesítés fejlesztés, közösségfejlesztés, szervezés, képzés, pénzügy, nemzetközi együttműködés Készségek: szervezés, irányítás, kommunikáció, megnyerő, magabiztos fellépés, flexibilis gondolkodás, jó problémamegoldó készség, folyamatszemplélet, önállóság, együttműködés, csapatszellem, kreativitás
Erdei Tamásné	projektmenedzser	Képzettség: gimnáziumi érettségi Tapasztalat: projektmenedzsment, pályázatírás, gazdasági, civil, vállalkozói, közigazgatási, turisztikai fejlesztés, közösségfejlesztés, szervezés. Készségek: szervezés, irányítás, kommunikáció, megnyerő, magabiztos fellépés, flexibilis gondolkodás, jó problémamegoldó készség, folyamatszemplélet, önállóság, együttműködés, csapatszellem, kreativitás

7. A működés fizikai feltételeinek bemutatása.

Jelenleg az egyesület akkreditált irodája Györkönyben működik. Az iroda teljes körűen modern informatikai eszközökkel (5 db asztali számítógép, 1 db laptop, multifunkcionális nyomtató-szkennerek, fényképezőgépek, széles sávú internet, mobil és vezetékes telefonokkal) felszerelt.

8. A működésre tervezett költségvetés szöveges alátámasztása.

A működési költségek tervezése az IH iránymutatásának megfelelően lineárisan történt. Az animálási költségek az éves forráskeret 8,25%-át teszik ki.

8.4. Kommunikációs terv

1: A célcsoport meghatározása: A kommunikációs terv célcsoportja a 13 településen élők, a civilszervezetek, a 13 önkormányzat, valamint a 13 településen működő vállalkozások.

2. A kommunikációs eszközök, tevékenységek típusainak bemutatása, beleértve a pályázók és a szélesebb nyilvánosság tájékoztatásának módját;

Alkalmazandó kommunikációs elemek

- Sajtóesemények szervezése
- Sajtómegjelenések összegyűjtése
- Nyomtatott tájékoztatók
- Brosúrák, szórólapok elkészítése
- Eredménykommunikációs információs anyagok elkészítése
- Kiadványok elkészítése
- Internetes honlap készítése, működtetése
- Lakossági fórum tartása
- Stúdióbeszélgetések
- Információs központ fenntartása
- Fotódokumentáció elkészítése
- A projekt során folyamatos kíváncsk tartani sajtóeseményeket. Ez végigköveti 2013-20-as intervallumot.

A sajtómegjelenések összegyűjtése nem csupán a megvalósítási szakaszt, de az előkészítő szakaszt is felöleli. A nyomtatott tájékoztatók alapvető célja informatív adatszolgáltatás biztosítása. Ezt a megvalósítási szakasz tipikus lakossági tömeges kommunikációs eszköze lesz, mely broszúrák, szórólapok elkészítésében, kiadványok elkészítésében fog realizálódni.

Az internetes honlap készítése, működtetése a folyamatosság jegyében vizsgálandó. A HFS megvalósításának kommunikációs nagyon fontos eszköze. Az on-line eszközzel ugyanis jelentős mennyiségű és élvezhető formátumú információ adható át a különböző –leginkább a fiatalabb generációba tartozó –célcsoportok felé. Az internetes honlapon folyamatos tájékoztatást biztosítunk a HFS aktuális állásáról.

A honlap elérhetősége: www.dunaosszekot.hu

A lakossági fórum tartásával a kétoldalú párbeszédet tudjuk erősíteni. Minden lehetőséget biztosítani kell arra, hogy a direkt kérdés-válasz rendszerével a kétkedéseket, az információ hiányt élő szóval tudjuk megszüntetni.

A stúdióbeszélgetések a kistérségi rádióban -Fortuna Rádió- valósulnak meg, ezzel a cél a közvetlen tájékoztatás, célszerű a „betelefonálás” rádió beszélgetések alkalmazása, ezzel is ki tudjuk alakítani a kétoldalú párbeszédet.

3. A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz való hozzáférés lehetőségeinek bemutatása, visszacsatolási lehetőségek, ezek kezelésének és dokumentációjának módja:

Információ központot a Duna Összeköt Egyesület munkaszervezete biztosítja. Minden érdeklődőnek munkaidőben, illetve a meghirdetett időpontokban személyesen, telefonon, vagy online módon válaszol a feltett kérdésekre, problémákra.

A HACS dokumentumait a www.dunaosszekot.hu honlapon, valamint a munkaszervezet irodájában: Györköny, Fő u. 60 szám alatt lehet megtekinteni.

4. A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás bemutatása;

A Duna Összeköt Egyesület munkaszervezeténél egy fő havi 20 órában fogja ellátni a kommunikációval kapcsolatos feladatokat. Ezen a területen nincs szakképzettsége egyik munkatársnak sem. Mindegyik munkatársnak szüksége van tudásbővítésre általános és belső, külső irányú kommunikáció terén is. A kijelölésre kerülő munkatársnak bővebb képzést kell biztosítani.

5. A HFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek ütemterve;

Tevékenység	Kommunikációs eszközök	időpont
TKCS ülések	e mail, személyes konzultációk	2015. október
Lakossági fórumok tartása	lakossági fórum, honlap, e mail	2015. november-december
HFS elfogadása	fórum, e mail, honlap, közgyűlés	2016. március
2016. évi eseménynaptár kialakítása	honlap	2016. május
HFS módosításának elfogadása	honlap, közgyűlés	2016.április
HFS pályázatok kiírása	honlap,szórólap, email, fórumok , stúdió beszélgetések	2016. június- júliustól
HFS pályázati időszakok	honlap, e mail, személyes	2016. augusztustól forráskimerülésig
HFS bírálati időszak	honlap, e mail	2016. IV. negyedévtől
HFS eredmények kommunikációja	honlap, e mail, sajtóesemények, sajtó megjelenések, fotók készítése	2017.I. negyedévétől
HFS felülvizsgálata	honlap, e mail, fórumok, személyes, stúdió beszélgetések	2017. I. negyedév, 2018. IV. negyedév
HFS forrásfelhasználása	e mail, honlap, kiadvány sajtó megjelenés	2020. IV: negyedév

6. A kommunikációs tevékenység pénzügyi terve.

Az Egyesület a pályázatokkal, HFS-sel kapcsolatos szervezeti kommunikációt a LEADER vidékfejlesztési program működési költsége terhére valósítja meg. A LEADER forrás működési költsége terhére a kommunikációs feladatokat havi 20 órában egyesületünk munkatársa végzi. Ezek a költségek kiegészülnek egyéb kisebb egyedi megjelenések, marketing eszközök ráfordításaival. Éves költsége 1 millió Ft, mely a dolgozó bérköltségét is tartalmazza.

8.5. Monitoring és értékelési terv

A támogatási kérelmek megvalósításához, és fenntartásához kötődő adatok begyűjtését éves gyakorisággal tervezzük. Az adatok gyűjtése a nyertes pályázóktól elektronikus levélen keresztül fog megtörténni. Az egyes intézkedésekhez kapcsolódó adatgyűjtő ívek más-más adattartalommal fognak rendelkezni.

Az 1. és 2. intézkedés esetében meg kell adni a szervezet azonosító adatain kívül az adott év éves nettó árbevételét, a foglalkoztatotti létszámot (kiemelve a hátrányos helyzetű munkavállalók számát), szolgáltatás esetében a szolgáltatást igénybevevők számát, energiahatékonyság fokozását is tartalmazó beruházás esetén az energetikai kiadások arányát a kérelem benyújtásának évéhez viszonyítva. Az adatgyűjtés időpontja: minden évben június 10.

A 3. célterület esetében az adatszolgáltatás nem monitoring jellegű. A rendezvény megtartását követő 30 napon belül a pályázó egy szöveges emlékeztetőt küld a rendezvényről, melyben kitér a rendezvény látogatottságára.

A 4. intézkedéshez kapcsolódóan nem tervezünk monitoring jellegű adatgyűjtést a pályázóktól. A pályázat zárását, és a sikeres elszámolást követően egy rövid szakmai beszámolót várunk a kérelmezőktől az utolsó kifizetés megtörténte után 30 napon belül.

Az 5. intézkedés esetében szintén éves rendszerességgel adatgyűjtést tervezünk az 1. és 2. célterülethez kötődő adatszolgáltatással megegyező gyakoriságban, és időpontban. A fenti intézkedésekhez képest plusz adattartalom a szálláshely-fejlesztéshez kötődő kérelmek esetében a vendégéjszakák száma.

A beérkező adatokat az 1., 2., valamint az 5. intézkedés esetében a HACS munkatársai összesítik. Az összesített eredményeket az egyesület honlapján egy táblázatban megjelentetjük augusztus 31-ig. A 3. és a 4. célterülethez kötődő adatokat évente összesítjük, és következő év január 31-ig szintén közzé tesszük az egyesület honlapján táblázatos formában. Az elért eredményekről a sajtó képviselőit is tájékoztatjuk.

A forrás-felhasználás, valamint az animálási tevékenység eredményességének értékelése évente történik január 31-ig. A forrás-felhasználást az értékelést megelőző év december 31-ig lekötött források mennyisége alapján értékeljük. A projektek megvalósulásáról évente június 30-ig kérdőívet küldünk ki a nyertes ügyfeleknek. A visszaérkező kérdőíveket szeptember 30-ig összesítjük, és értékeljük. Az animálási tevékenység értékelésekor megvizsgáljuk az adott évben tartott rendezvények számát, valamint az azokon résztvevők számát, illetve arányát az egyes szférák között. Az információgyűjtést megkönnyítené, ha bizonyos mértékű hozzáférést kapnának a HACS-ok az MVH monitoring adatbázisához.

9. Indikatív pénzügyi terv

A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

		Forrás: EMVA LEADER 19.2 alintézkedés						
Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1	Helyi termékek előállításának és piacra jutásának támogatása.	5	30	30	10	0	75	23
2	Mikrovállalkozások támogatása.	15	45	45	20	0	125	38
3	A lakosság életminőségének javítását célzó programok támogatása.	0	6,5	6,5	0	0	13	4
4	Civil szervezetek támogatása működési céljaik megvalósítása érdekében.	2	20	20	8	0	50	15
5	Turisztikai attrakciók, szálláshelyek, turisztikai együttműködések támogatása.	0	22,55	20	15	5	62,55	19
	Összesen	22	124,05	121,5	53	5	325,55	100

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	Forrás: EMVA LEADER 19.4 alintézkedés					
	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
Működési költségek	6 500 000	11 500 000	11 500 000	11 500 000	11 500 000	52 500 000
Animációs költségek	811 820	1 034 545	1 034 545	1 034 545	1 034 545	4 950 000
Egyéb tervezett bevételek ¹	700 000	850 000	850 000	690 000	690 000	3 780 000
Összesen	8 011 818	13 384 545	13 384 545	13 224 545	13 224 545	61 230 000

¹ Pl. tagdíj, önkormányzati hozzájárulás stb.

Kiegészítő információk

Mellékletek

1. számú melléklet

A Duna Összeköt Egyesület tagnévsora tagozatok szerint

Sor-szám	Tagszervezet neve	Tagozat
1	Bikács Község Önkormányzata	Önkormányzat
2	Bölcske Község Önkormányzata	Önkormányzat
3	Dunaföldvár Város Önkormányzata	Önkormányzat
4	Dunaszentgyörgy Község Önkormányzata	Önkormányzat
5	Gerjen Község Önkormányzata	Önkormányzat
6	Györköny Község Önkormányzata	Önkormányzat
7	Kajdacs Község Önkormányzata	Önkormányzat
8	Madocsa Község Önkormányzata	Önkormányzat
9	Nagydorog Nagyközség Önkormányzata	Önkormányzat
10	Németkér Község Önkormányzata	Önkormányzat
11	Pálfa Község Önkormányzata	Önkormányzat
12	Pusztahencse Község Önkormányzat	Önkormányzat
13	Sárszentlőrinc Község Önkormányzata	Önkormányzat
14	Bölcskei Gyermekéért Közalapítvány	Civil szervezet
15	Dunaföldvári Idegenforgalmi Egyesület	Civil szervezet
16	Dunaszentgyörgyi Polgárőrség	Civil szervezet
17	Gerjeni Sport Klub	Civil szervezet
18	Györkönyi Hagyományőrző Egyesület	Civil szervezet
19	Kajdacs Roma Egyesület	Civil szervezet
20	Kézimunka és Hagyományőrző Egyesület	Civil szervezet
21	Madocsa Hagyományőrző Egyesület	Civil szervezet
22	Németkéri Német Nemzetiségi Tánc Egyesület	Civil szervezet
23	Pálfa Teleház Egyesület	Civil szervezet
24	Pusztahencse Jövőjéért Egyesület	Civil szervezet
25	Zsivora György Népfőiskolai Alapítvány	Civil szervezet
26	Bikácsi Közéleti Közhasznú Nőegylet	Civil szervezet
27	Dél Mezőföldi Turisztikai Desztináció	Civil szervezet
28	Dunaföldvári Sporthorgászok Egyesülete	Civil szervezet
29	Horváth Zsolt	Vállalkozó
30	Kovács és Társai Birtok Kft	Vállalkozó
31	Lehoczki Mihály	Vállalkozó
32	LLT BT	Vállalkozó
33	Molnár István	Vállalkozó
34	Nézi Trade Bt	Vállalkozó
35	Sarok - Mix Kft	Vállalkozó
36	Tricolos Kft	Vállalkozó
37	Varga Lajos	Vállalkozó
38	VAR-PA Paks Kft	Vállalkozó
39	GSAGRO Kft	Vállalkozó
40	Eszterle György	Vállalkozó
41	Első - Alba Holding Kft	Vállalkozó

